

САВРЕМЕНИ ИТАЛИЈАНСКИ ГРАФИЧАРИ

изложба у оквиру XI међународног графичког бијенала **Сува итла** 2013 Ужице

INCISORI ITALIANI CONTEMPORANEI

mostra all'interno dell'XI Biennale Internazionale della Grafica **Puntasecca** 2013 Uzice

мај – јул

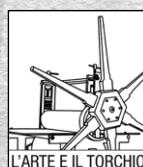
maggio – luglio

2013

ГРАДСКА ГАЛЕРИЈА
УЖИЦЕ

GALLERIA DELLA CITTÀ, UZICE

L'ARTE E IL TORCHIO

Cremona

"УМЕТНОСТ И ПРЕСА"
Кремона

ИТАЛИЈАНСКИ ИНСТИТУТ
ЗА КУЛТУРУ У БЕОГРАДУ

МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ
И ИНФОРМИСАЊА
MINISTERO DELLA CULTURA
E DELL'INFORMAZIONE

САВРЕМЕНИ
ИТАЛИЈАНСКИ ГРАФИЧАРИ

INCISORI
ITALIANI CONTEMPORANEI

Кустос изложбе
ВЛАДИМИРО ЕЛВИЈЕРИ

Curatore della mostra
VLADIMIRO ELVIERI

Градска галерија у Ужицу, основана 1990. године, се бави излагањем дела модерне и савремене уметности и организацијом изложби домаћих и иностраних аутора. Догађаји, аутори и концепт изложби многоbroјних аутора, које су организоване у нашој установи, јасно говоре о тенденцијама које Градска галерија у Ужицу негује све ове године. Неки од њих су Милена Павловић Барили, Петар Лубарда, Сава Шумановић, Надежда Петровић, Павле Паја Јовановић, Леонид Шејка, Дадо Ђурић, Љубица Џуца Сокић, Миодраг Табачки, Влада Величковић... Од манифестација бих истакао "Париски јесењи салон", виђену први пут на Балкану.

Ове године су нам у плану активности које ће знатно допринети постизању високог нивоа излагачког програма и завидног места на културној мапи Србије и шире. Реч је о реализацији програма под називом *Они које не заборављамо* оствареном кроз интерактивне изложбе које ће обухватити ствараоце и личности, који на жалост нису међу нама, али чију енергију, професионални рад и искуство препознајемо као ангажман од изузетног значаја за рад и развој наше установе. Милун Видић, Милутин Кораћ, Божидар Ковачевић, Зоран Матић, Љубиша Димитријевић, Боко Жилић, Бранко Тијанић, Тоша Ђурић. Њихово вишегодишње присуство на ликовној сцени Ужица је за свако поштовање, за незаборав будућим генерацијама...

У свом програму имамо Интерактивне програме едукације, које смо, као важна институција културе у граду, започели 2009. године. Један од њих је програм под именом *Дохваши уметност*. Он обухвата сарадњу са ужичким основним школама и предшколским установама. Његов циљ је да се кроз игру, дружење и концептиране теме, различитим дидактичким методама, код деце развија способност да доживе уметност као чин стварања и дела која настају из њега. Други програм је *Омладински ликовни клуб* чији је циљ да подстиче различите гране ликовне и примењене уметности код деце старијег узраста и афирмише академске сликарке млађе генерације и њихово стваралаштво.

Потребно је, са посебном пажњом, истаћи важност међународне манифестације – Интернационални графички бијенале *Сува ила*, чији смо иницијатор, оснивач и организатор. Бијенале више од две деценије негује аутентичну графичку дисциплину која спада у ред веома захтевних традиционалних ликовних техника. Сува игла, од почетног концепта до завршне форме, изискује од аутора максимум умне и техничке посвећености. Сваки потез мора бити добро осмишљен, вешто изведен и јасно поетски дефинисан.

Као део пратећег програма, XI Међународног графичког Бијенала *Сува ила* у Градској галерији биће реализована и изложба *Савремени италијански графичари*. Пројекат се заснива на идеји о културној размени две земље: Србије и Италије и два града: Ужица и Кремоне и њихових престижних манифестација у свету графике. Иницирана је и започета почетком 2011. године, са професорима г. Владимиром Елвијеријем (председник Графичког удружења АДАФА у Кремони и уметнички директор међународне графике манифестације *Уметност и преса* у Кремони) и г. Маријом Кјаром Тони. Учесници ове изложбе су: Алберто Балети, Сандро Бракита, Фаусто Де Маринис, Елизабета Дијаманти, Умберто Ђованини, Габријела Лоћи, Стефано Лучано, Ренцо Маргонари, Боница Модоло, Елена Молена, Лучана Неспека, Ђанђи Пецоти, Ана Романело, Марио Скарпати, Аријана Таљабуе, Фулвио Томази, Марија Кјара Тони, Валтер Валентини, Марина Цијоти. Да епилог овог догађаја буде лепши, Градска галерија у Ужицу ће

La galleria civica di Uzice, fondata nel 1990, promuove opere di arte moderna e contemporanea di artisti serbi e stranieri. Eventi, autori e concetto delle mostre di numerosi artisti, organizzate nella nostra istituzione, parlano in modo chiaro sulle tendenze promosse in tutti questi anni dalla Galleria civica. Alcuni di loro sono: Milena Pavlović Barili, Petar Lubarda, Sava Sumanovic, Nadežda Petrović, Pavle Paja Jovanović, Leonid Sejka, Dado Đuric, Ljubica Cuca Sokić, Miodrag Tabacki, Vlada Veličković... Tra le manifestazioni organizzate darei maggior rilievo al "Salone parigino autunnale" presentato la prima volta nei Balcani.

Quest'anno abbiamo intenzione di organizzare le attività / manifestazioni grazie ai quali la programmazione delle mostre avrà un livello ancora più alto nonché un posto importante sulla mappatura culturale della Serbia. Si tratta della realizzazione del programma intitolato "Quelli che non si dimenticano mai" che comprende mostre interattive degli autori i quali, purtroppo, non sono più tra i vivi, però, la cui energia, lavoro professionale ed esperienza riconosciamo come un impegno di importanza straordinaria per l'attività e per lo sviluppo della nostra istituzione. Tra loro: Milun Vidić, Milutin Korać, Božidar Kovačević, Zoran Matić, Ljubiša Dimitrijević, Boko Žilić, Branko Tijanić, Toša Djurić. La loro presenza pluriennale sulla scena dell'arte di Uzice è degna di ogni rispetto e non dovrebbe essere mai dimenticata nel futuro.

La nostra galleria, in qualità di un'importante istituzione della città, organizza i programmi dell'istruzione interattiva iniziati nel 2009. Uno è il programma intitolato *Afferra l'arte*. Comprende la collaborazione con le scuole elementari e materne di Uzice. Il loro obiettivo è di sviluppare nei bambini, grazie ai metodi didattici diversi, tramite gioco, amicizia e vari argomenti, la capacità di comprendere le opere d'arte e la creatività. Il secondo programma è *Circolo di giovani artisti* il cui obiettivo è di incentivare le varie espressioni dell'arte visiva e dell'arte applicata nei bambini più grandi e di promuovere i pittori accademici della generazione più giovane nonché le loro opere.

E` necessario, con una particolare attenzione, sottolineare/ evidenziare l'importanza della manifestazione internazionale - Biennale internazionale per l'incisione "Puntasecca", della cui noi siamo promotori, fondatori e organizzatori. La Biennale da più di un decennio cura la disciplina autentica dell'incisione che fa parte delle tecniche d'arte tradizionali molto impegnative. La puntasecca, dal concetto iniziale fino alla forma finale, chiede dall'autore il massimo impegno intellettuale e della tecnica.

Come una parte del programma collaterale della XI Biennale internazionale per l'incisione "Puntasecca" presso la Galleria Civica sarà realizzata anche la mostra "Gli incisori italiani contemporanei". Questo progetto si basa sull'idea dello scambio culturale tra i due Paesi, la Serbia e l'Italia, e tra le due città, Uzice e Cremona e tra le loro manifestazioni prestigiose nel mondo dell'incisione. È stata iniziata nel 2011 con il Prof. Vladimiro Elvieri (il Presidente dell'Associazione di incisione A.D.A.F.A a Cremona e direttore artistico della manifestazione d'incisione *L'Arte e il Torchio a Cremona*) e con la Prof. Maria Chiara Toni. Alla mostra partecipano: Alberto Balletti, Sandro Bracchitta, Fausto De Marinis, Elisabetta Diamanti, Umberto Giovannini, Gabriella Locci, Stefano Luciano, Renzo Margonari, Bonizza Modolo, Elena Molena, Luciana Nespeca, Giangi Pezzotti, Anna Romanello, Mario Scarpati, Arianna Tagliabue, Fulvio Tomasi, Maria Chiara Toni, Walter Valentini, Marina Ziggliotti. Per rendere questo evento ancora più bello, la Galleria Civica di Uzice, grazie agli autori e ai partecipanti di questa mostra e le loro donazioni, oltre alla raccolta di incisioni dalla collezione "Puntasecca", creerà anche una nuova collezione delle incisioni intitolata "L'incisione italiana contemporanea".

захваљујући ауторима и учесницима ове изложбе и њиховим донацијама, уз збирку графичких листова колекције *Сува ила* формирати и нову колекцију графичких радова *Савремена италијанска графика*.

У духу промоције Међународног графичког Бијенала *Сува игла* и графичке уметности, уопште, а везано са програмима за едукацију младих отварањем ове изложбе Градска галерија ће уједно представити *Ашелье Графика*, савремено опремљени радни простор предвиђен за практичан рад у графичкој уметности. Промоцију овог простора и први час графике са акцентом на тему Сува игла и други медији (демонстрација технике сува игла на форексу) одржаће професори Владимира Елвијери и Алберто Балети ученицима средњих школа из Ужица.

Захваљујемо се Италијанском културном центру и директор др. Сири Миори на заједничкој реализацији ове изложбе. Посебно се захваљујемо госпођици Весни Шарчевић која тренутно живи у Милану, чији су напори, контакти и подршка били изузетно важни за реализацију ове изложбе.

Изузетна захвалност г. Владимиру Елвијерију, кустосу изложбе и италијанским уметницима који су несебично, у духу промоције графике уметности, добре сарадње и пријатељских односа ове значајне догађаје и XI Међународно графичко Бијенале *Сува ила* учинили посебним.

Зоран В. Цветић, директор Градске галерије Ужице

Nello spirito della Biennale Internazionale per l'incisione "Puntasecca" e dell'arte dell'incisione, e in relazione con i programmi per l'istruzione dei giovani, la Galleria Civica inaugurerà anche lo "Studio delle/per le incisioni", uno spazio con attrezzatura moderna destinato al lavoro pratico dell'incisione. Il Prof. Vladimiro Elvieri e il Prof. Alberto Balletti presenteranno questo studio e terranno la prima lezione dell'incisione sul tema "Puntasecca e altri media" (dimostrando la tecnica della puntasecca sul forex) agli studenti delle scuole medie di Uzice.

Ringraziamo l'Istituto Italiano di Cultura e la Direttrice Dott.ssa Sira Miori per la realizzazione congiunta di questa mostra.

Vogliamo ringraziare particolarmente la Sig.ra Vesna Sarcevic che attualmente vive a Milano i cui sforzi, contatti e appoggio sono stati molto importanti per la realizzazione di questa mostra.

Molte grazie al Sig. Vladimiro Elvieri, il curatore della mostra e agli artisti italiani che hanno contribuito molto alla promozione dell'arte dell'incisione e con una collaborazione fruttuosa e i rapporti d'amicizia hanno reso particolari questi eventi e la XI Biennale Internazionale per l'incisione "Puntasecca".

Galleria Civica
Zoran V. Cvetić,
Direttore

L'incisione italiana in Serbia

Se i segni dell'arte sono i segni dell'immaginazione, della poesia, del manifestare la propria presenza nel mondo, i segni dell'incisione sono i segni primigeni dell'uomo, che scavano, non solo nelle materie, nella pietra, nel metallo, nel legno o nel plexiglas, ma nell'io più profondo, nei luoghi dello spirito che rivelano la vera natura dell'essere, che penetrano nella stessa vita, che diventa così, come scriveva l'amico Dino Formaggio (filosofo dell'arte, 1914-2008), "più che vita". L'arte dell'incisione nasce dalla manualità e quindi dalla tecnica, che è essa stessa una forma d'intelligenza, scopre sempre nuove forme e nuovi modi di esprimere le passioni e le contraddizioni dell'uomo, sa essere uno strumento del pensiero, un prolungamento della corporeità agente; un'arte che possiamo definire frutto delle "mani intelligenti". Infatti, nell'incisione, la componente artigianale è da sempre presente nel farsi dell'opera, ne scandisce i tempi e ne rivela le possibilità, così che ogni azione, o gesto, o materiale, o accidente, portino ad un esito finale unico e originale, dove il concetto (come in tutta l'arte) vive dentro l'opera e la manualità rimane il fulcro dell'atto creativo di un linguaggio pienamente autonomo, allo stesso tempo antico e contemporaneo, che agisce in profondità. Del resto, l'incisione offre una tale gamma di possibilità tecniche e procedimenti, da quelli più lenti ed elaborati a quelli più istintivi e gestuali, che non risulta difficile trovare il mezzo più congeniale ad esprimere la propria personalità e persino a crearne di nuovi, più adatti alle proprie esigenze expressive.

L'attuale mostra degli "Incisori italiani contemporanei" a Uzice, comprende venti artisti, per i quali l'incisione rappresenta uno dei principali mezzi atti ad esprimere la propria poetica. La selezione, che riunisce alcuni dei più significativi autori italiani delle ultime tre generazioni, presenta quaranta opere di medio e grande formato, alcune delle quali realizzate appositamente per questa

Италијанска графика у Србији

Ако су знаци уметности знаци маште, поезије, представљања сопственог присуства на свету, знаци графике су прво настали знаци човека, који задиру не само у материју, у камен, у метал, у дрво или у плексиглас, већ и у најдубље ја, у места духа која откривају праву природу бића, продиру у сам живот и тако постају, како је писао пријатељ Дино Формађо (филозоф уметности, 1914-2008), више од "живота". Графичка уметност настаје из мануелности, дакле, из технике, која је и сама облик интелигенције, стално открива нове облике и нове начине како би изразила страсти и противречности човека, уме да буде инструмент мисли, продужавање делујуће телесности; уметност коју можемо да дефинишемо као плод "интелигентних руку". Наиме, у графици је занатска компонента одувек присутна у изради самог дела, она му одређује време и открива могућности, тако да сваки рад или гест или материјал или случајност доводе до крајњег и оригиналног исхода, где концепт (као и у сваком другом виду уметности) живи унутар дела а мануелност остаје тежиште креативног акта, једног у потпуности самосталног језика, а у исто време и древног и савременог, који делује у дубину. Уосталом, графика нуди одређен низ техничких могућности и поступака, од оних најспоријих и најразрађенијих до оних најинститутивнијих и гестовних тако да није тешко наћи најбољи начин да се изрази сопствена личност и да се стварају неки нови начини, примеренији сопственим експресивним потребама.

У оквиру изложбе *Савремена италијанска графика* у Ужицу учествује двадесет уметника за које графика представља једно од основних средстава за изражавање сопствене поетике. Ова селекција окупља неке од најзначајнијих италијанских аутора последње три генерације и представља четрдесет дела средњег и велиоког формата а нека од њих су

реализована управо ради ове изложбе. Коришћене су различите технике - од суве игле до бакрореза, од дрвореза до акватинте, од метода карборундум до колографије, све до новијих инструменталних поступака - које нам нуде панораму развоја и тенденције графике данас у Италији и истичу стилове и истраживања неких од најинтересантнијих личности, које су у стању да изразе емоцијама, али и великом ригорозношћу, поруку графике у основи тог процеса културне обнове, која дуго није прихватана у Италији (једној од ковчека графике), и због предрасуда и интегралистичких позиција подржаваних од стране критичара уметности у њиховом убеђеном "антиекспериментализму".

Ова ижлозба италијанске уметности, рођена у сарадњи између Бијенала *Сува ила* из Ужица и Смотре *Уметносћ и преса* из Кремоне, представља значајан момент сучељавања и развоја културних односа Италије и Србије, на првом месту због репрезентативности и признатог угледа на међународном плану који уживају обе манифестације посвећене графичкој уметности: она из Кремоне, која је у 2011. дошла до VII издања и она из Србије која данас прославља свој XI традиционални сусрет посвећен уметницима који се изражавају техником суве игле: јединствен сусрет у панорами графичке уметности.

Захваљујем проф. Зорану В. Цветићу на позиву да буде представљена једна област италијанске савремене уметности у Србији, пријатељској земљи која се отвара према Европи, и што нам је дао могућност да донирајем једног или два дела по аутору угледној колекцији Градске галерије у Ужицу, допринесемо валоризацији и познавању уметности која, као и све уметности, нема граница и не боји се заостајања у односу на нове технолошке медије јер је њено биће баштина осећајних људи и зна да на највишем нивоу изрази слободну мисао сваког појединца.

Кремона, март 2013.

Владимиро Елвијери

Италијански институт за културу у Београду, са великим интересовањем и одушевљењем, придружује се XI међународном графичком бијеналу у Ужицу и Смотри *Уметносћ и преса* у Кремони у реализацији изложбе *Савремена италијанска графика* која обухвата четрдесет најзначајнијих дела двадесет италијанских графичара, у простору Градске галерије у Ужицу. Ова изложба представља прву етапу пута који се потом наставља у другим градовима Србије.

Знаци графике представљају најстарији уметнички израз помоћу којег човек показује сопствену унутрашњост и сензибилитет, своје страсти и противречности, али и хармонију и сукобљавање који произилазе из сусрета и дијалога са природом и људима.

Италија је, као и Немачка и Холандија, једна од земаља у којима је графика настала и где се највише развила, са уметничком и научном ригорозношћу. Немачка и холандска школа су нам дале мајсторе међу којима су Албрехт Дирер, Лука да Лејда и Рембрант, од којих су учили велики уметници попут Пиранезија и Тијепола па све до Ђорђа Морандија и Пабла Пикаса, који су постепено експериментисали са новим експресивним језицима и напредним техникама и сместили графику у ранг сликарства и вајарства.

Све до појаве фотографија и тродимензионалних слика, графика је била привилеговано средство за ширење историјских и научних слика, духовних и световних. Неодвојиво

esposizione, elaborate con diverse tecniche - dalla puntasecca all'acquaforte, dalla xilografia all'acquatinta, dai metodi al carburodum e alla collografia, fino ai procedimenti più recenti e sperimentalni - che ci offrono una panoramica sugli sviluppi e sulle tendenze nell'incisione oggi in Italia, evidenziando stili e ricerche di alcune tra le più interessanti personalità, in grado di esprimere con emozione ma anche con estremo rigore il messaggio incisorio che sta alla base di quel processo di rinnovamento culturale da troppo tempo disatteso nel Bel Paese (una delle patrie dell'Incisione), anche a causa dei pregiudizi e delle posizioni integraliste sostenute da critici d'arte chiusi nel loro ostinato "anti-sperimentalismo".

Nata dalla collaborazione tra la Biennale della Puntasecca di Uzice e la Rassegna *L'Arte e il Torchio* di Cremona questa esposizione dell'arte italiana, rappresenta un importante momento di confronto e di sviluppo nell'ambito dei rapporti culturali fra Italia e Serbia, in primo luogo per la rappresentatività e il riconosciuto prestigio in campo internazionale di entrambe le manifestazioni dedicate all'arte dell'incisione: quella cremonese, giunta nel 2011 alla VII edizione, e quella serba, che festeggia oggi il suo XI tradizionale incontro dedicato agli artisti che si esprimono attraverso la tecnica della Puntasecca: un appuntamento unico nel panorama dell'arte grafica.

Ringrazio il prof. Zoran V. Cvetic per questo invito di presentare un settore dell'arte contemporanea italiana in Serbia, un paese amico che si sta aprendo all'Europa, e per averci dato la possibilità, anche attraverso la donazione di una o due opere per autore alla prestigiosa Collezione della City Gallery di Uzice, di contribuire alla valorizzazione e alla conoscenza di un'arte che, come tutte le arti, non ha frontiere e non teme di essere obsoleta al confronto con i nuovi media tecnologici, tale è il suo essere patrimonio di una umanità sensibile e di saper esprimere, al più alto livello, il libero pensiero del singolo individuo.

Cremona, marzo 2013

Vladimiro Elvieri

E' con vivo interesse ed entusiasmo che l'Istituto Italiano di Cultura in Belgrado si unisce alla XI Biennale Internazionale di Arte Grafica di Uzice e alla Rassegna "L'Arte e il Torchio" di Cremona, per la realizzazione dell'esposizione "Incisori italiani contemporanei", che vede riunite quaranta opere, tra le più significative, di venti incisori italiani, negli spazi della Galleria civica di Uzice, prima tappa di un percorso che proseguirà in altre città della Serbia.

I segni dell'incisione costituiscono l'espressione artistica più antica, attraverso la quale l'uomo manifesta la propria interiorità e sensibilità, le sue passioni e contraddizioni, ma anche l'armonia o lo scontro, derivanti dal contatto e dal dialogo con la natura e con gli altri uomini.

L'Italia, assieme alla Germania e ai Paesi Bassi, è uno dei paesi in cui l'incisione è nata e si è sviluppata maggiormente, con rigore artistico e scientifico. La scuola italiana, quella tedesca e quella olandese hanno dato insigni maestri come Andrea Mantegna, Albrecht Dürer, Parmigianino, Lucas van Leyden, Rembrandt, Gian Battista Tiepolo, Piranesi ... dai quali hanno attinto grandi artisti del nostro tempo, come Pablo Picasso e Giorgio Morandi. Hanno tutti gradualmente sperimentato nuovi linguaggi espressivi e tecniche avanzate, contribuendo a collocare l'incisione accanto alla pittura e alla scultura.

Fino all'avvento della fotografia e delle immagini tridimensionali, l'incisione ha costituito il mezzo privilegiato per la divulgazione di immagini storiche e scientifiche, sacre e profane. E'

је везана за ручни рад урезивања у материју: од камена, до метала, до дрвета, уз помоћ старијих и новијих облика и начина, уз једноставне или сложене, споре или брзе технике и поступке, у зависности од експресивних захтева и образовања сваког уметника за којег графика представља једно од основних средстава за изражавање сопствене поетике и креативног сензибилитета.

Ова изложба обухвата четрдесет дела, средњег и великог формата, од којих су нека урађена управо ради ове манифестације. Њихови аутори су млади италијански уметници који су већ стекли светску славу и за које графика има основну улогу у дефинисању њихове експресивне поетике. Ради се о уметницима међусобно различитим по покрку и образовању, али које повезују уметност и жеља да саопште и размене сопствена уметничка искуства у једном занимљивом и живом културном контексту као што је онај у Србији и балканској регији, превазилазећи разлике у језику, образовању и експресивним техникама.

У овим делима коришћене су различите технике: од суве игле до бакрореза, од дрвореза до акватинте, од метода карборундум до колографије, све до модернијих и иновативнијих поступака. Истичу личност и образовање ових двадесет италијанских уметника који су данас активни у области графике и нуде нам панораму развоја графичких техника и стилова, али и актуелног експериментисања емоцијама и порукама уметника. Присутни уметници имају заједнички именитељ: графику и употребу, пре свега, црне и беле боје, двеју (не) боја које се користе још од зачетка фигуративне уметности. Теме се крећу од фигуративог до апстрактног, до решења где боја није украс већ основни елемент у експресивном дефинисању слике.

Италијански аутори ће нека од представљених дела до-нирати Међународној колекцији графике Градске галерије у Ужицу која већ поседује позната графичка дела добијена током различитих издања Међународног графичког бијенала, доприносећи, на тај начин, не само обогаћивању колекције већ и изучавању и упознавању културне баштине оригиналне графике.

Ова смотра представља важан моменат сучељавања и развоја културних односа између Србије и Италије. Престиж које су ове две манифестације - једна у Србији у Ужицу, која је већ дошла до једанаестог издања, а друга у Италији у Кремони - достигле на међународном плану, даје оригиналност овом сусрету који је значајан за графику, конкретизованом захваљујући ангажовању и упорности двеју душа ове изложбе: Зорану В. Цветићу, директору Градске галерије у Ужицу и Владимиру Елвијерију, кустосу изложбе и уметничком директору Смотре Уметносћи и Јареса у Кремони.

Сучељавање експресивних техника и различитих амбијената у којима су се образовали ови уметници и у којима стварају, доноси, сваком од њих, конструктивну интеракцију и сигурно обогаћивање. Размена, међусобно упознавање и културна сарадња нуде важну прилику за образовање, поређење и промоцију дијалога између култура. То су идејни мостови који олакшавају комуникацију између уметника, народа и култура, јачајући, уз строго поштовање културних и језичких разлика, демократске вредности на којима се заснива пројекат уједињене Европе и вреднујући заједничку културну баштину.

Сира Миори

Директор Италијанског института за културу у Београду
и координатор области
Саветник за културу Амбасаде Италије у Београду

insindibilmente accompagnata da un lavoro manuale di scavo nelle materie: dalla pietra, al metallo, al legno, attraverso forme e modi antichi e nuovi, con tecniche e procedimenti, semplici o complessi, lenti o rapidi, a seconda delle esigenze espressive e della formazione di ciascun artista, per il quale l'incisione rappresenta uno dei principali mezzi di espressione della propria poetica e sensibilità creativa.

L'esposizione riunisce quaranta opere, di medio e grande formato, alcune delle quali realizzate espressamente per questa manifestazione. Gli autori sono artisti italiani, alcuni già affermati a livello internazionale e altri più giovani, che hanno privilegiato questo linguaggio manuale altamente espressivo. Si tratta di artisti diversi fra loro per provenienza e formazione, ma uniti dall'arte e dalla volontà di comunicare e scambiare le proprie esperienze artistiche in un contesto culturalmente interessante e vivace come quello della Serbia e della regione geografica dei Balcani, superando differenze di lingua, di formazione e di percorsi espressivi.

Le opere sono elaborate con diverse tecniche: da quelle calcografiche a quelle a rilievo, fino ai procedimenti più recenti e innovativi. Evidenziano le personalità e il percorso formativo di venti artisti italiani oggi attivi nel settore della grafica incisa e ci offrono una panoramica degli stili e degli sviluppi delle tecniche incisorie, ma anche delle sperimentazioni attuali, nella costante ricerca di messaggi e di emozioni. Gli artisti presenti hanno un comune denominatore: l'incisione e l'uso, in prevalenza, del bianco e del nero, due (non) colori che sono stati usati fin dai primordi dell'arte figurativa, ma non disdegnano nemmeno l'utilizzo del colore, inteso però non in senso decorativo ma con finalità espressive. Alcuni dei lavori presentati saranno donati dagli artisti italiani alla Collezione internazionale d'arte grafica della Galleria civica di Uzice - già ricca di notevoli opere acquisite nelle varie edizioni della Biennale della Puntasecca - contribuendo così allo studio e alla conoscenza del patrimonio culturale della stampa d'arte originale.

Questa rassegna rappresenta un importante momento di confronto e di sviluppo nell'ambito dei rapporti culturali tra Serbia e Italia. Il prestigio conquistato in campo internazionale dalle due manifestazioni - quella serba di Uzice, già alla sua undicesima edizione, e quella italiana di Cremona, giunta alla settima edizione - conferisce originalità a questo appuntamento significativo nel panorama della grafica, che si è concretizzato grazie all'impegno e alla tenacia delle due anime della mostra: Zoran V. Cvetić, direttore della Galleria civica di Uzice e Vladimiro Elvieri, curatore della Mostra e direttore artistico della Rassegna "L'Arte e il Torchio" di Cremona.

Il confronto fra le tecniche espressive e i differenti ambienti in cui gli artisti si sono formati e operano, porta, a ciascuno di loro, un'interazione costruttiva e un sicuro arricchimento. Gli scambi, la conoscenza reciproca e le collaborazioni culturali, offrono fondamentali occasioni per la formazione, il confronto e la promozione del dialogo tra le culture. Sono dei ponti ideali che facilitano la comunicazione tra gli artisti, i popoli e le culture, consolidando, nel rigoroso rispetto delle diversità culturali e linguistiche, i valori democratici sui quali si fonda il progetto dell'Europa unita e valorizzando il comune patrimonio culturale.

Sira Miori

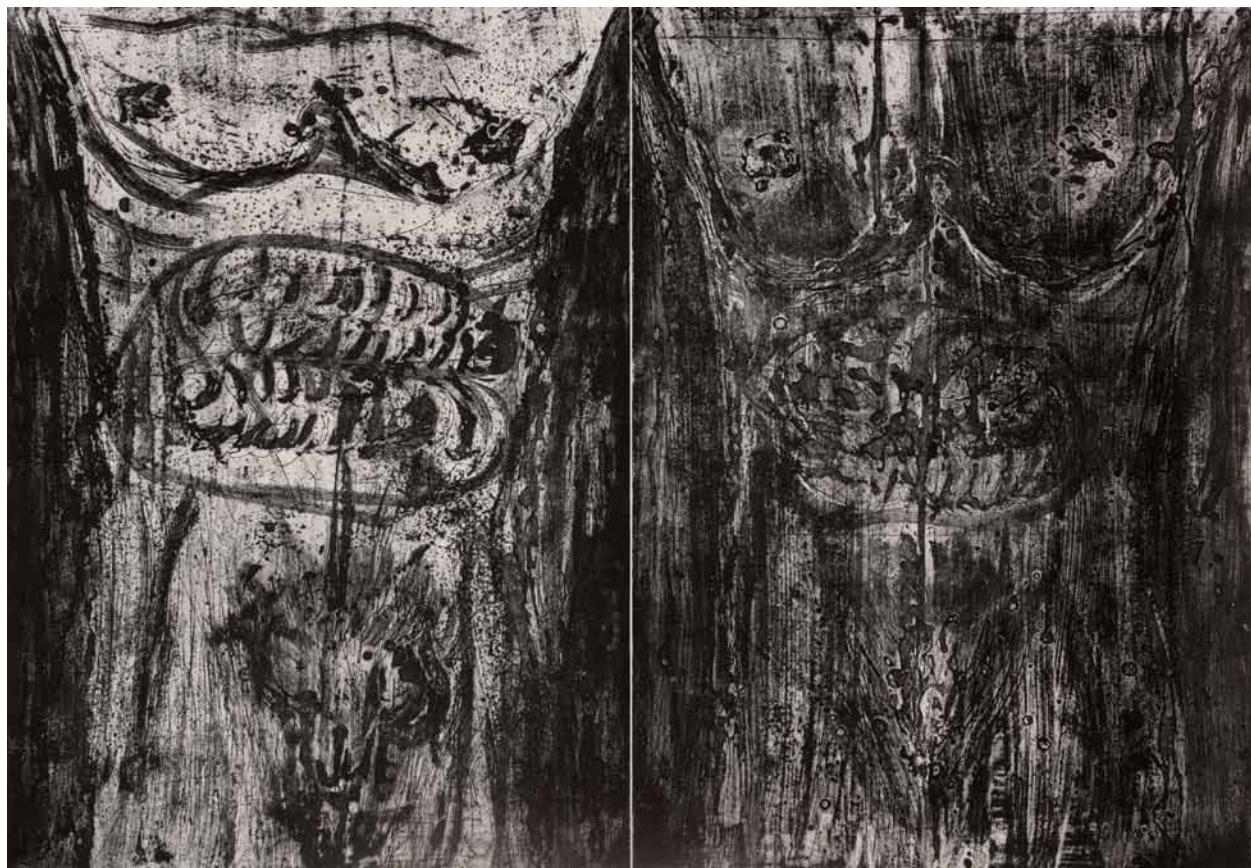
Direttore dell'Istituto Italiano di Cultura in Belgrado
e Coordinatore d'Area
Consigliere per gli Affari Culturali dell'Ambasciata d'Italia
in Serbia

каталог

---

catalogo

Alberto BALLETTI
Алберто БАЛЕТИ

■ **SCARRED**

2012

бакропис, акватинта, резерваш
acquaforte, acquatinta, maniero zucchero
690 x 990 mm

ESTRELLARSE

2009

бакропис, акватинта, резерваш
acquaforte, acquatinta, maniero zucchero
270 x 400 mm

Sandro BRACCHITTA
Сандро БРАКИТА

■ **NEVE E CASA**

2011

карборундум, равно нагризање, сува игла
carborundum, acido diretto, puntasecca
690 x 1000 mm

VESTE E SEME

2009

карборундум, сува игла
carborundum, puntasecca
440 x 1000 mm

Fausto De MARINIS
Фаусто Де МАРИНИС

■ **DA BAUDELAIRE A KAVAFIS A... de Marinis**

2012

дрворез, (липово дрво), штампа на јапанском папиру
xilografia, matrice in legno di tiglio, stampata su carta giapponese
700 x 500 mm

L'AMICO INCISORE NON E' PIU' QUI

2009

дрворез, (липово дрво), штампа на јапанском папиру
xilografia, matrice in legno di tiglio, stampata su carta giapponese
500 x 465 mm

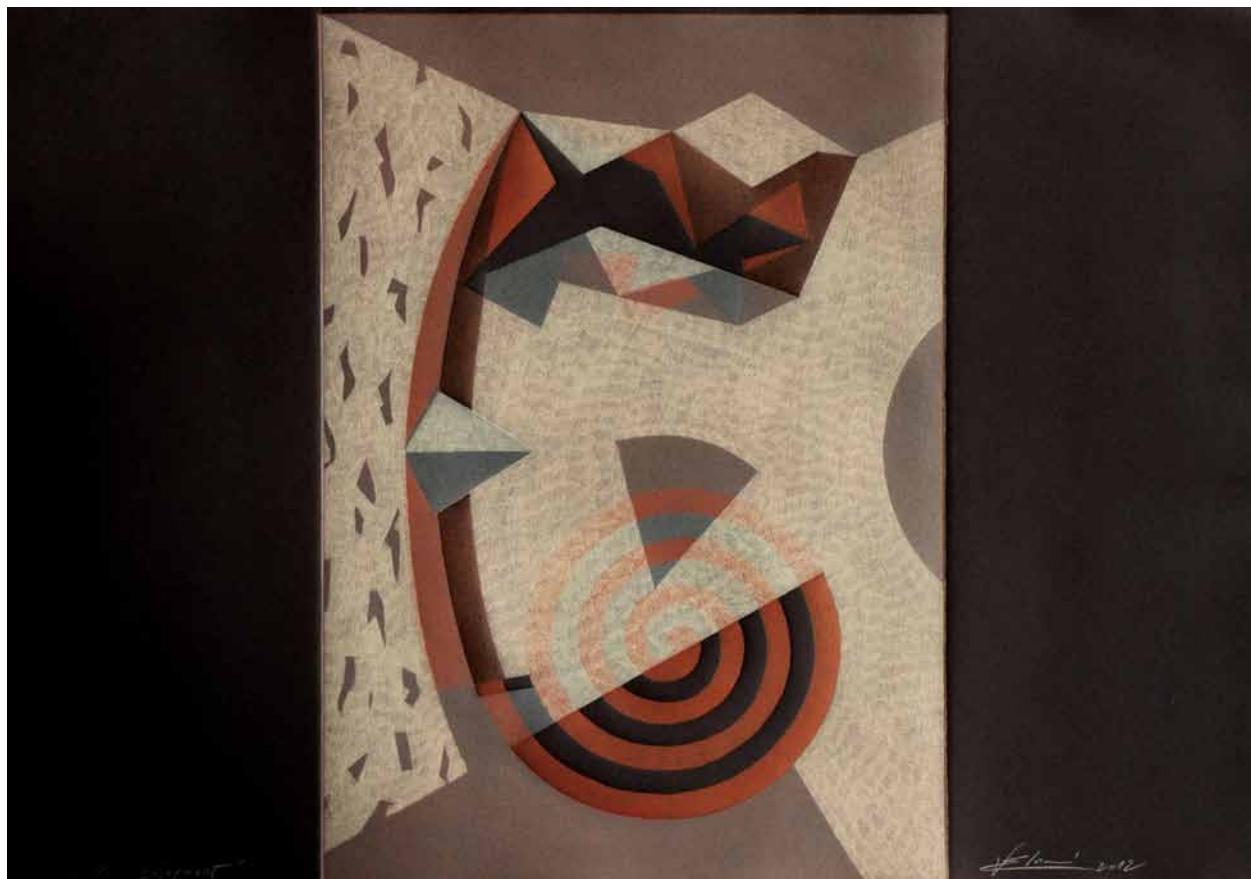
Elisabetta DIAMANTI
Елизабета ДИЈАМАНТИ

■ **SILVER**

2012
сува игла, мека превлака, колографија
puntasecca, vernice molle, colografia
490 x 700 mm

NEW LIFE

2012
сува игла, мека превлака
puntasecca, vernice molle
440 x 1000 mm

Vladimiro ELVIERI
Владимиро ЕЛВИЈЕРИ

HOMAGE TO ASTOR PIAZZOLLA

2012

рулет и перфорација на форексу
rotella, perforazione su forex
700 x 1000 mm

■ **ENJOYMENT**

2012

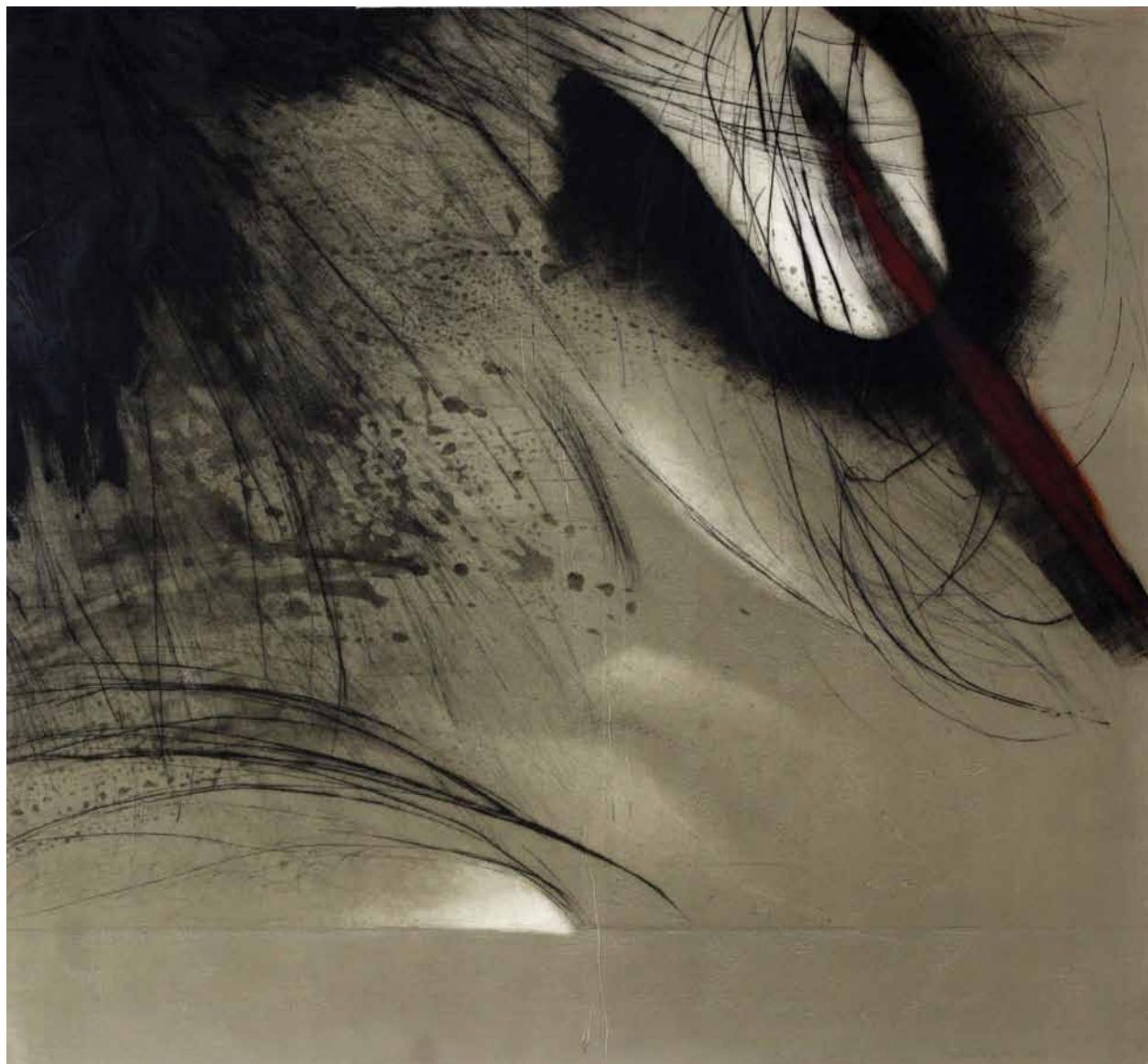
рулет и перфорација на форексу
rotella, perforazione su forex
700 x 1000 mm

Umberto GIOVANNINI
Умберто ЂОВАНИНИ

■ **TUBE I**
дроворез
xilografia
460 x 400 mm

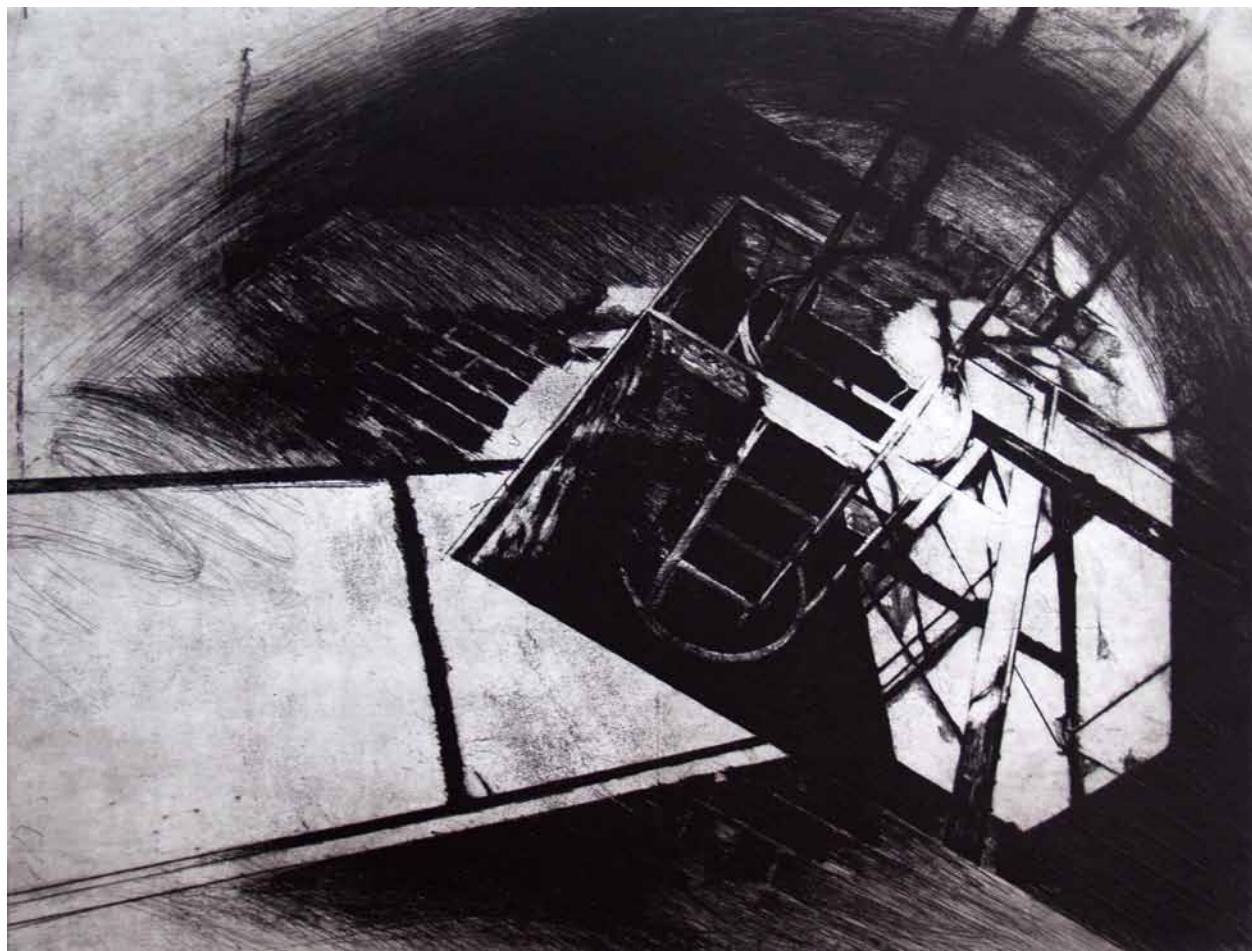
TUBE III
дроворез
xilografia
460 x 400 mm

Gabriella LOCCI
Габријела ЛОЋИ

■ **MAPPA MISTERIOSA**
2010
карборундум, сува игла, берсу, акватинта
carborundum, puntasecca, berceau, acquatinta
745 x 800 mm

MAPPA DELL'ORIZONTE LONTANO
2009
карборундум, сува игла, берсу
carborundum, puntasecca, berceau
1225 x 975 mm

Stefano LUCIANO
Стефано ЛУЧАНО

MI FERMO OLTRE, PER UN SALTO NEL FUTURO

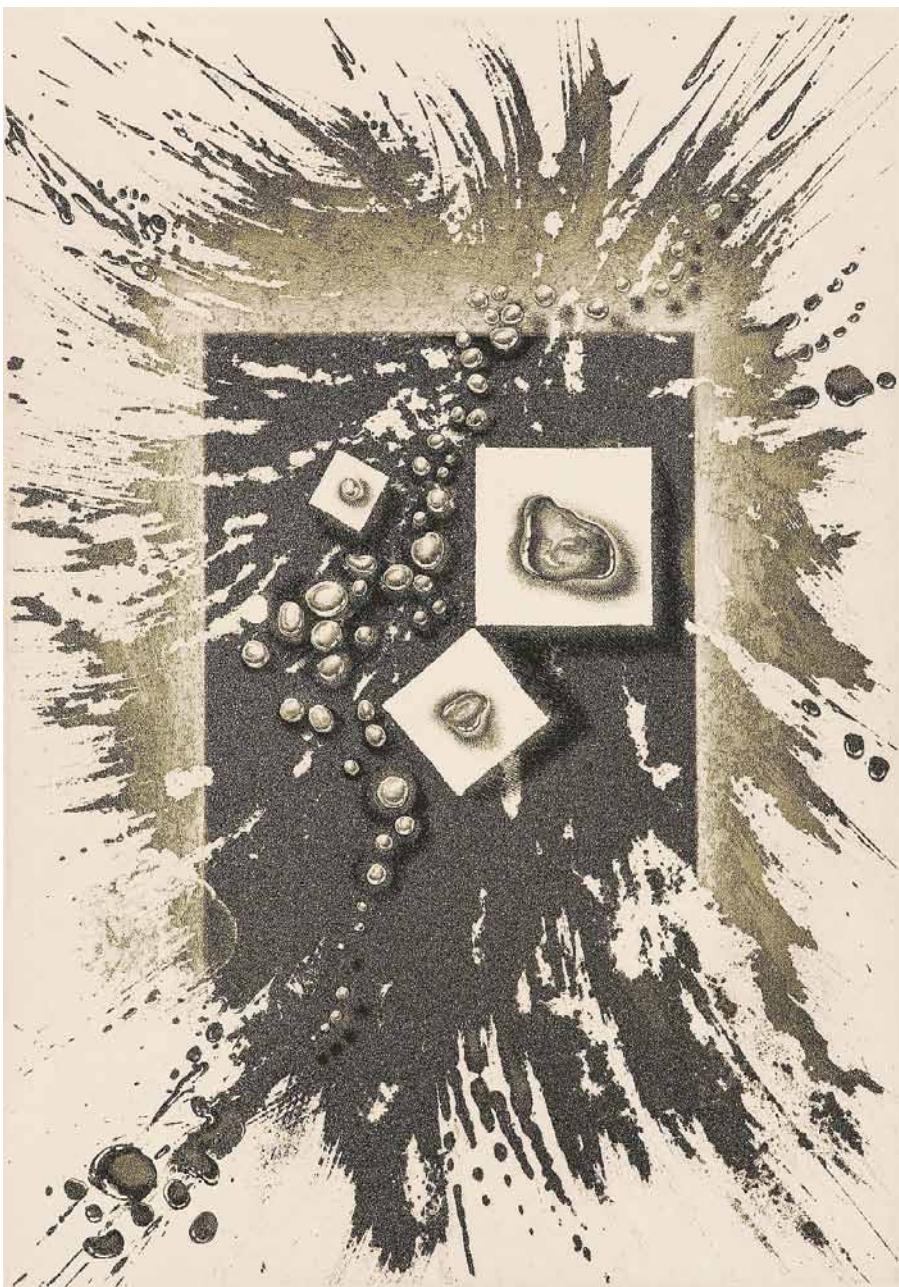
2013

мека превлака, бакропис, сува игла
vernice molle, acquaforte, puntasecca
465 x 620 mm

■ INCASTRI UTILI PER L'USCITA

2013

мека превлака, бакропис, сува игла
vernice molle, acquaforte, puntasecca
450 x 595 mm

Renzo MARGONARI
Ренцо МАРГОНАРИ

FULMINE E TEMPESTA
2000
резерваш, бакропис, акватинта
zucchero, acquaforte, acquatinta
350 x 250 mm

■ **USCITA**
2000
резерваш, бакропис, акватинта
zucchero, acquaforte, acquatinta
350 x 250 mm

Bonizza MODOLO
Боница МОДОЛО

■ **SPAZIO VIOLENTO I**

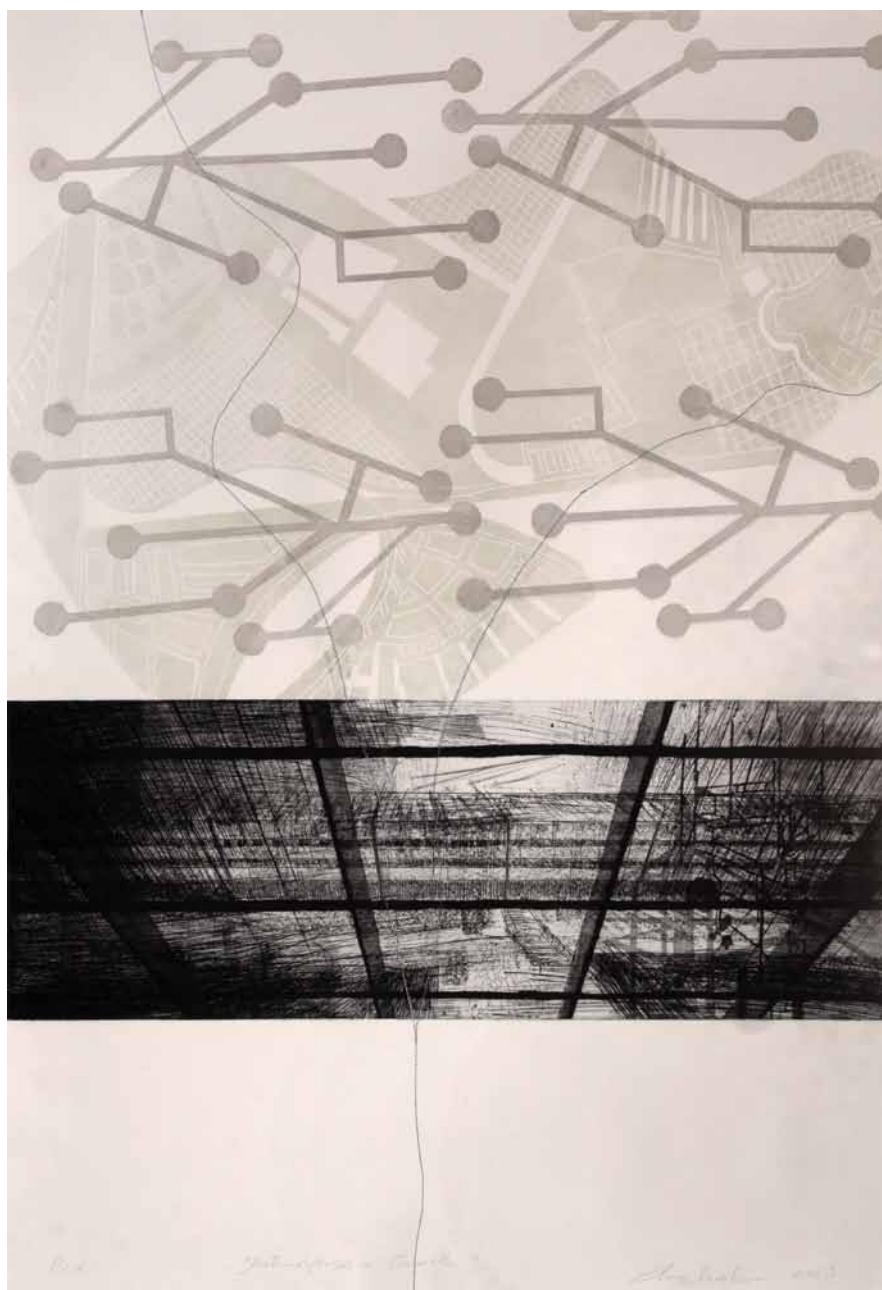
2009

бакропис, сува игла
acquaforte, puntasecca
600 x 500 mm

ALTRI ORIZZONTI

2009

бакропис, сува игла
acquaforte, puntasecca
400 x 500 mm

Elena MOLENA
Елена МОЛЕНА

METAMORPHOSIS OF THE LANDSCAPE

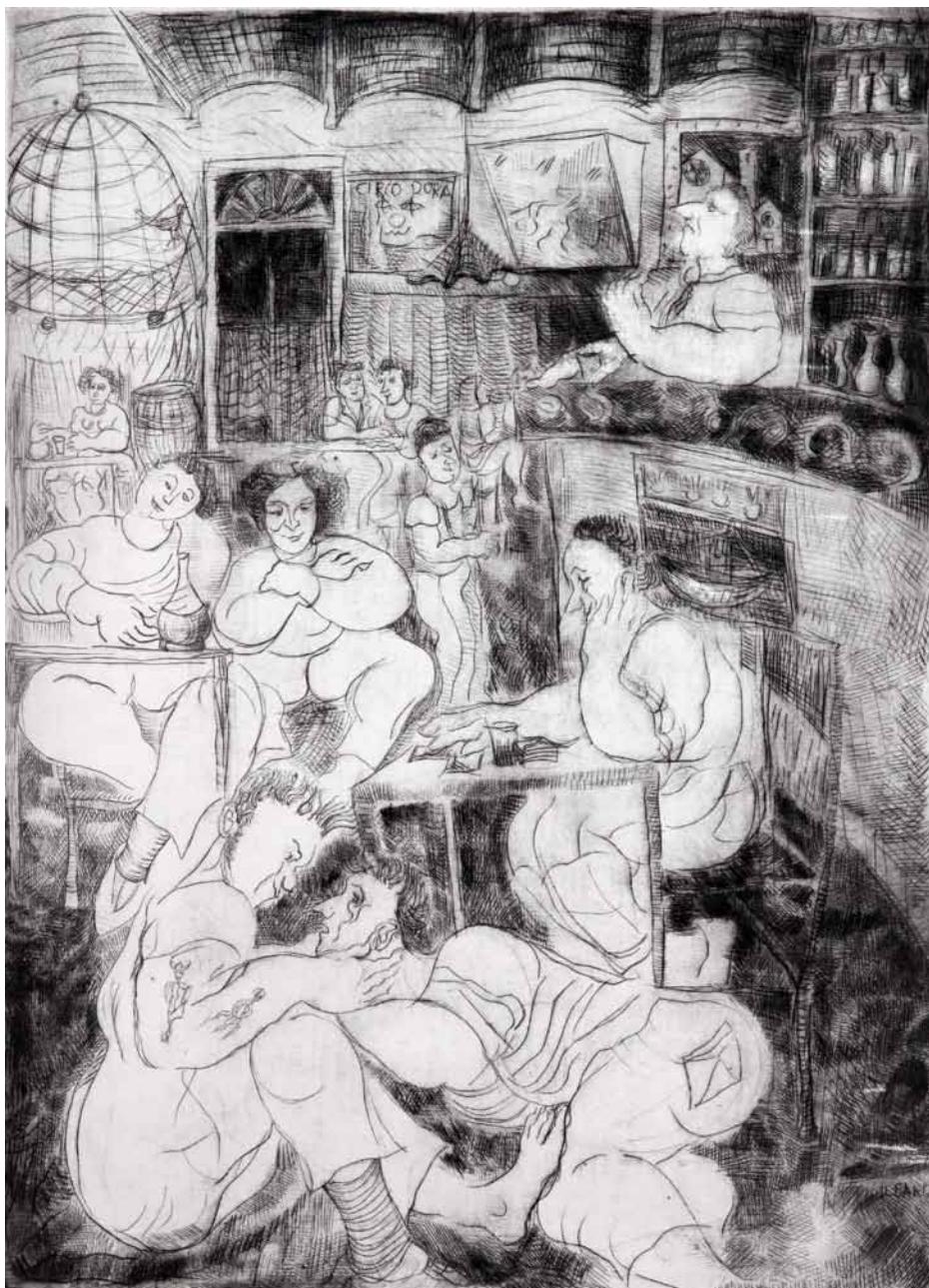
2013

линорез, мека превлака, акватинта, бакропис, лична техника
linoleografia, vernice mou, acquatinta, acquaforte, cuciture
1000 x 690 mm

■ **METAMORPHOSIS = CORVIALE**

2013

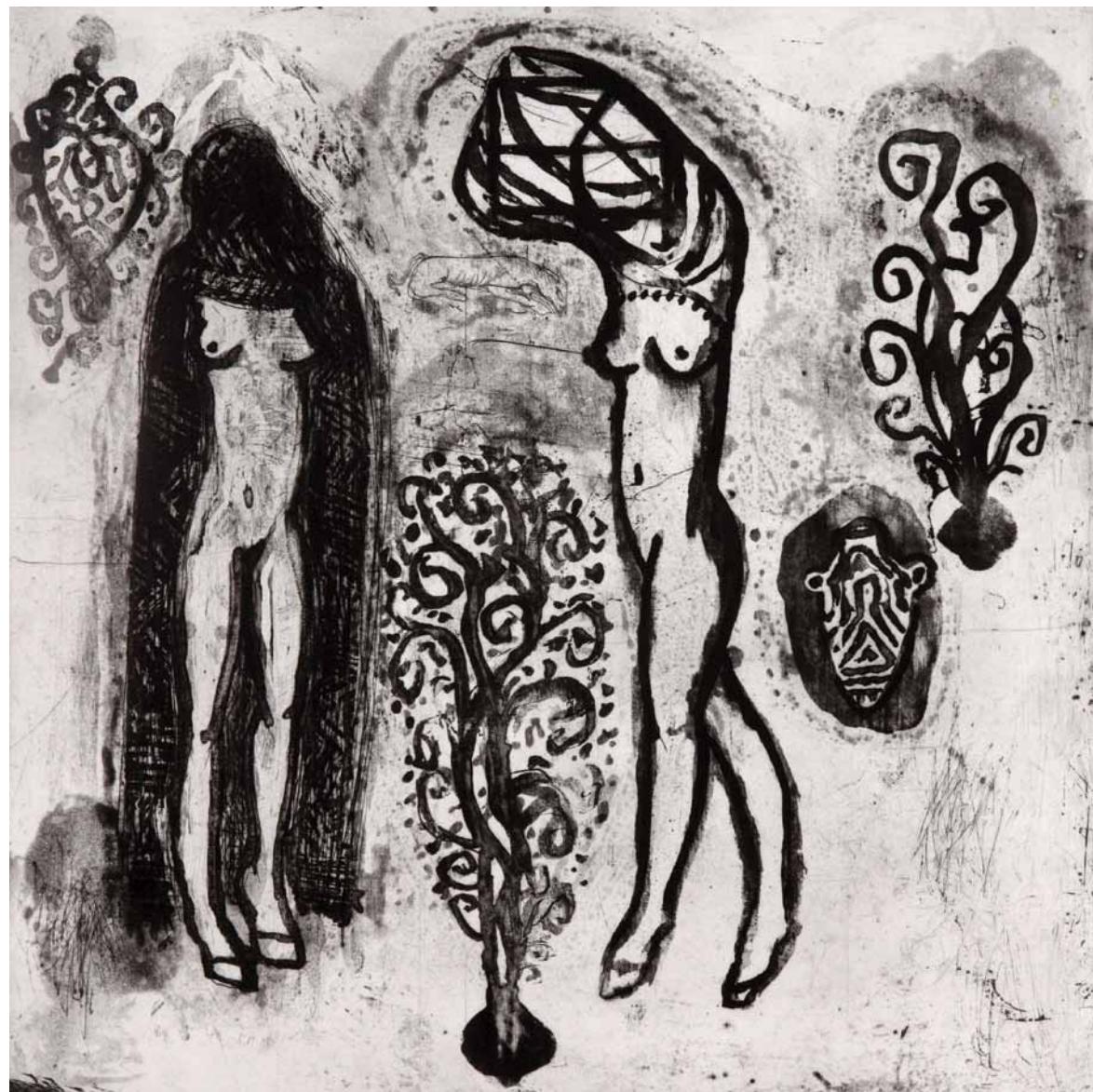
линорез, мека превлака, акватинта, бакропис, лична техника
linoleografia, vernice mou, acquatinta, acquaforte, cuciture
1000 x 685 mm

Luciana NESPECA
Лучана НЕСПЕКА

■ **OSTERIA IL BARO ORE 1**
2012
суба игла
puntasecca
545 x 400 mm

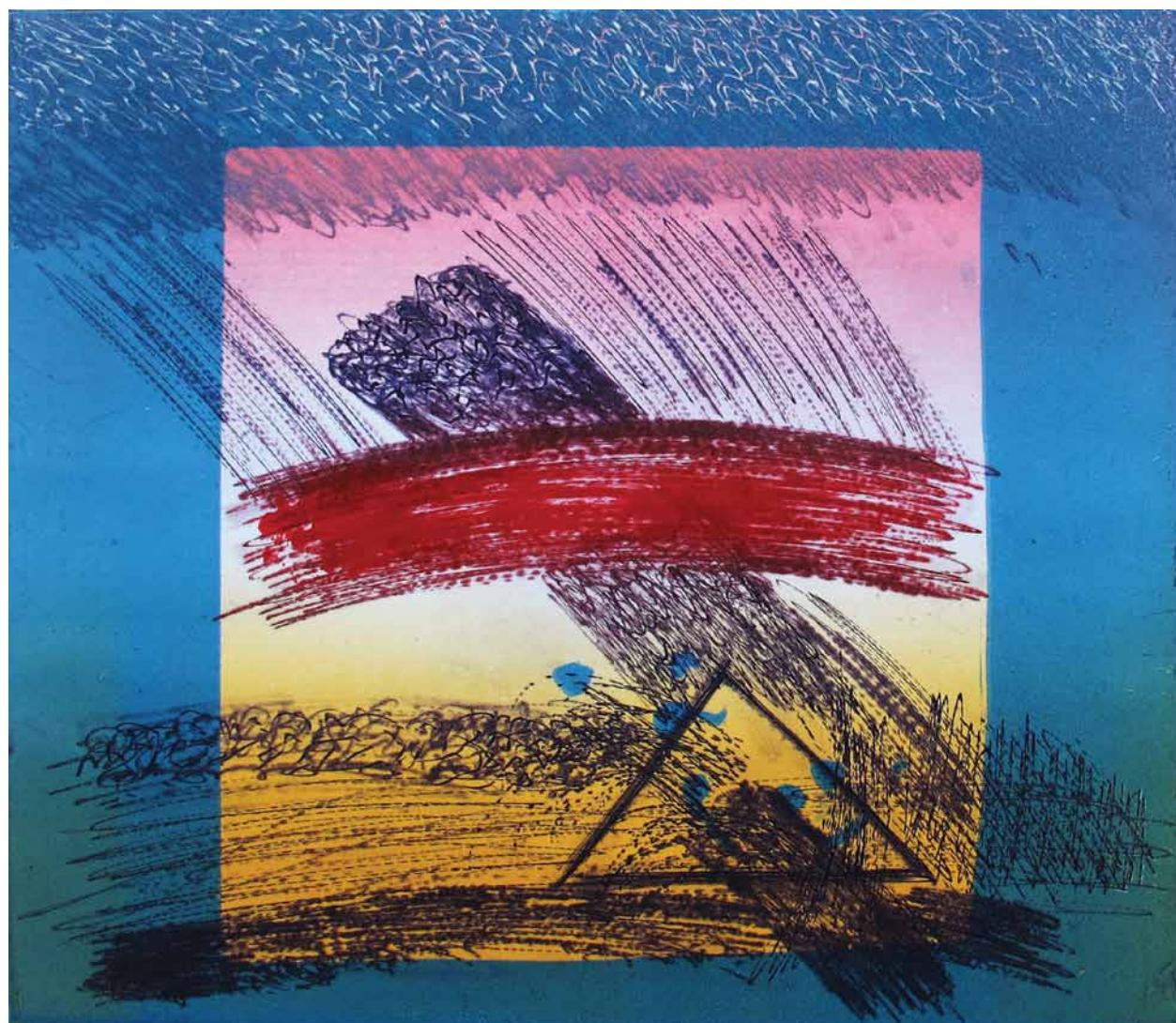
OSTERIA NUOVA ORE 9
2010
суба игла, акватинта
puntasecca, acquatinta
555 x 400 mm

Giangi PEZZOTTI
Гянжи ПЕЦОТИ

■ **SENZA TITOLO**
2012
комбинована техника
tecnica mista
395 x 400 mm

USCITA
2013
комбинована техника
tecnica mista
500 x 700 mm

Anna ROMANELLO
Ана РОМАНЕЛО

MAGIA
2013
сува игла електричним алатом, штампа у боји
puntasecca ed elettrica, stampa a colori simultanei
300 x 340 mm

■ **TRIANGOLO MAGICO 2**
2013
сува игла електричним алатом, штампа у боји
puntasecca ed elettrica, stampa a colori simultanei
300 x 340 mm

Mario SCARPATI
Марио СКАРПАТИ

■ **LA TORTURATRICE MARIA TERESA D'ASBURGO**
2012
сува игла
puntasecca
195 x 265 mm

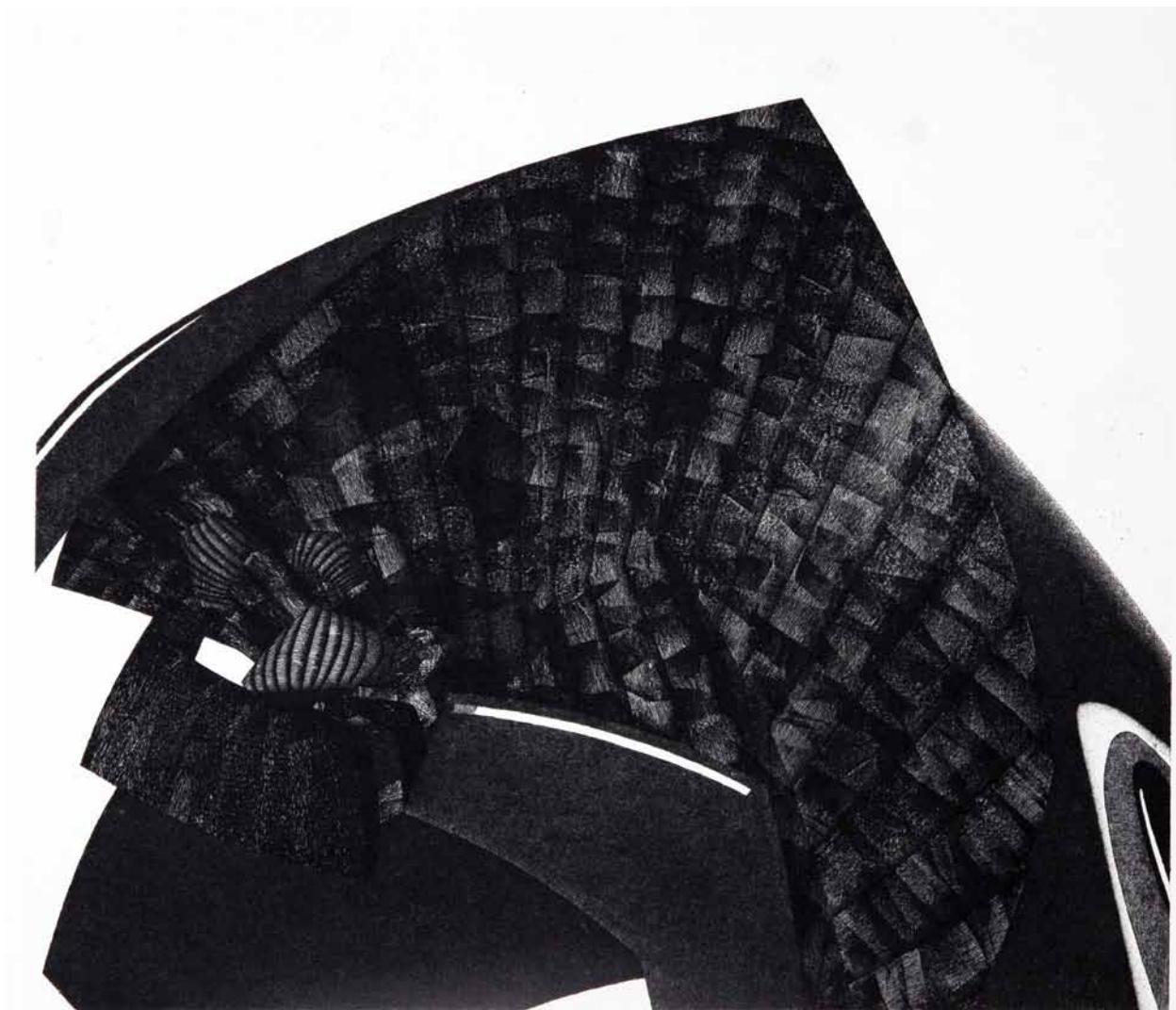
IL DIO DELLA GUERRA
2012
сува игла
puntasecca
245 x 345 mm

Arianna TAGLIABUE
Аријана ТАЉАБҮЕ

■ **ALONE**
2013
сува игла
puntasecca
700 x 500 mm

WARRIOR
2013
сува игла
puntasecca
700 x 500 mm

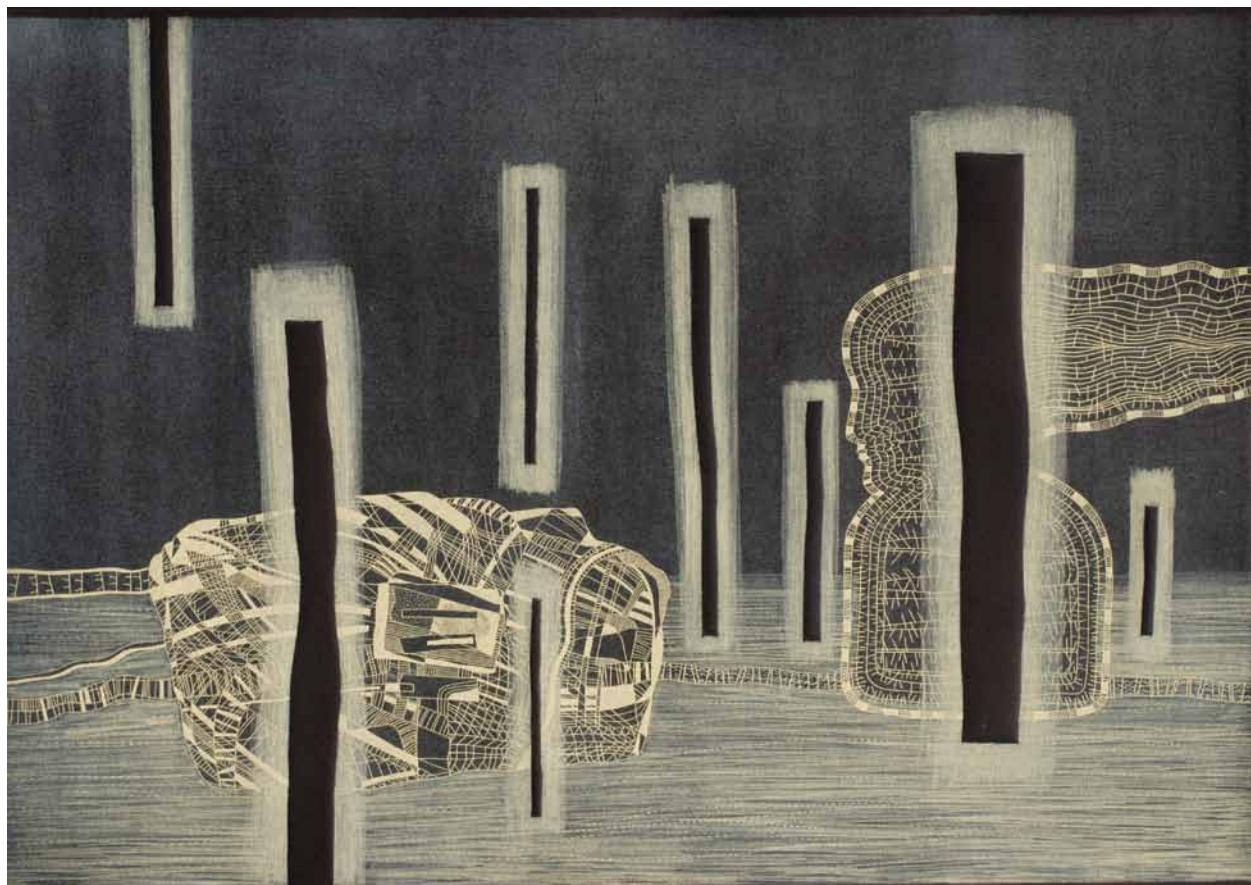
Fulvio TOMASI
Фулвио ТОМАЗИ

■ **ESPANDENDOSI**

2009
бакропис
acquaforse
370 x 420 mm

DAL CAOS

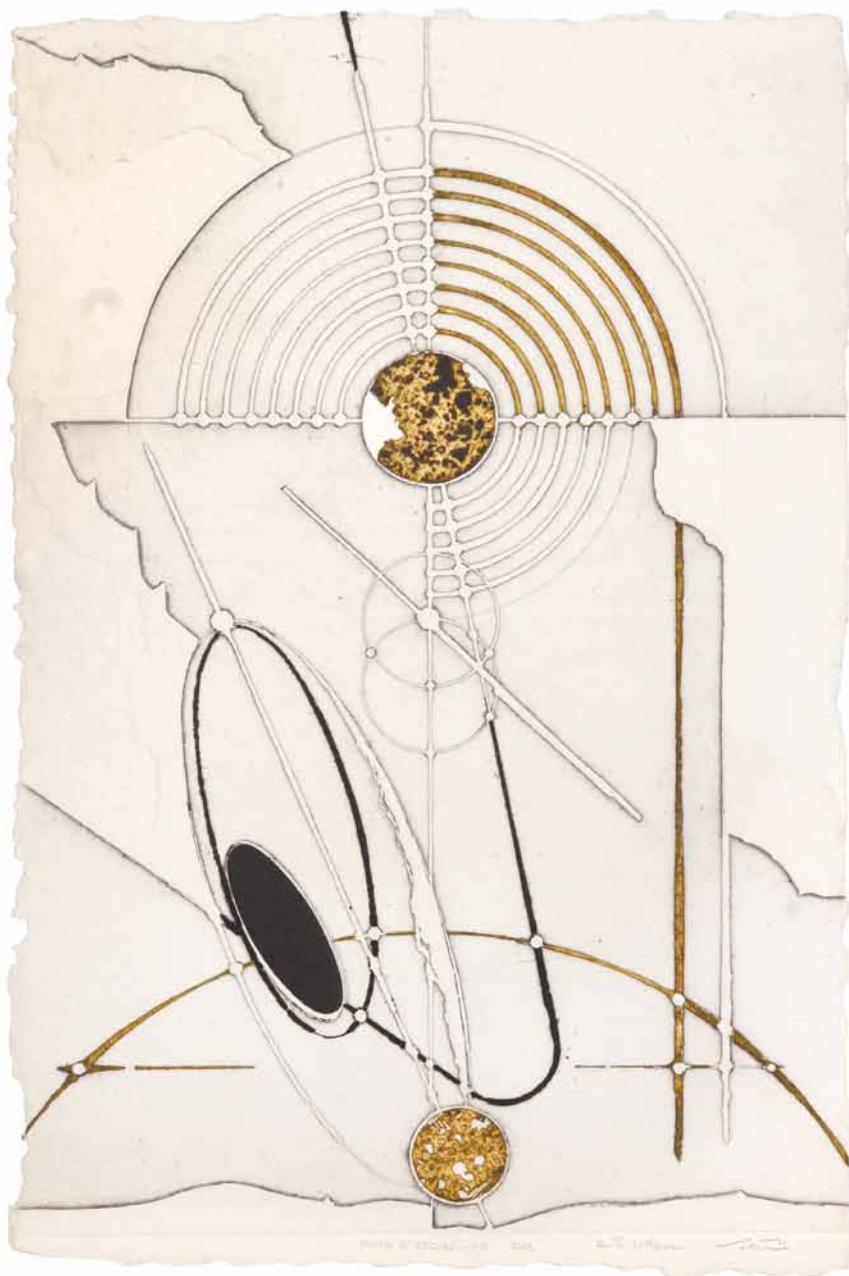
2012
бакропис
acquaforse
300 x 398 mm

Maria Chiara TONI
Марија Кјара ТОНИ

TARGET SHOOTING
2009
сува игла, рулет, перфорација на форексу
puntasecca, rotella, perforazione su forex
700 x 1000 mm

■ **CACTUS WOMAN**
2010
сува игла, рулет, перфорација на форексу
puntasecca, rotella, perforazione su forex
1000 x 700 mm

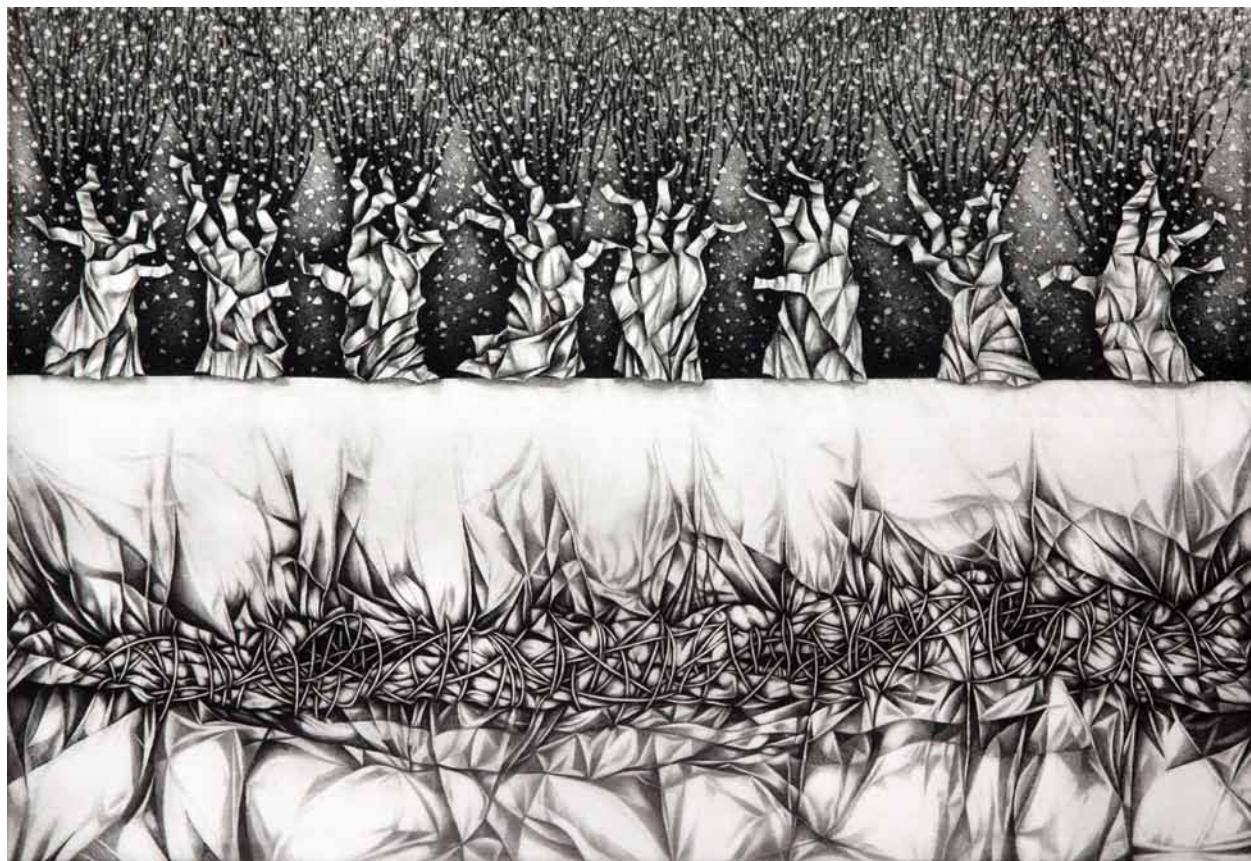
Walter VALENTINI
Валтер ВАЛЕНТИНИ

LA CITTA DEL SOLE

1992
бакропис
акватинта
550 x 370 mm

■ **POR TA D'OCCIDENTE**

2002
бакропис
акватинта
560 x 365 mm

Marina ZIGGIOTTI
Марина ЦИЃОТИ

■ **TORNERANNO A FIORIRE I MANDORLI IN FIORE**

2012

бакропис, акватинта, бурин, сува игла
acquaforte, acquatinta, bulino, puntasecca
350 x 500 mm

IL CREPUSCOLO DEGLI DEI

2011

бакропис, акватинта, резерваш
acquaforte, acquatinta, maniera zucchero
350 x 500 mm

биографије аутора

---

biografie degli autori

Алберто Балети / Alberto Balletti

Алберто Балети је дипломирао сликарство на Ликовној академији Брера 1990. Дипломирао је пројектовање и продукцију визуелних уметности на Универзитету архитектуре у Венецији 2003. Од 1996. ради као професор графичке уметности на Ликовним академијама у Риму, Сасарију, Напуљу, Венецији, Катанији и Фођи, а од 2007. предаје технику бакрореза и уметничко издаваштво на Ликовној академији у Венецији. Балети је графичар, фотограф и видеомејкер а од 1990. излазе на самосталним и групним изложбама међу којима се издвајају: *XII Национално квадријенале уметности у Риму* 1996; изложба *Мајстори савремене италијанске графике* у Шлезијском музеју у Катовицама, 2011; изложба *Collection of the First Tiajin Binhai New Area*, Тиањин, Кина 2011. Од 1992. до 2004. излаже заједно са Мерканделијем и сарађује са значајним галеријама савремене уметности као што су Il Ponte Contemporanea у Риму, Fossati & The Box у Торину, Neon у Болоњи.

Године 2000. у оквиру програма међународне размене Officina Italia – USA учествује као један од осам уметника у радионици коју одржали уметници Марк Дион и Вилијам Кентриџ, у организацији Атлантског центра за уметност Флориде у Умбертиду.

Године 2011 био је на тромесечном резиденцијалном боравку у кинесаком граду Зенсену, у Guanlan Original Printmaking Base.

Si è laureato in Pittura all' Accademia di Belle Arti di Brera nel 1990. Nel 2003 si è laureato in Progettazione e Produzioni delle Arti Visive all'Istituto Universitario di Architettura a Venezia. Dal 1996 insegna Arte Grafica – Incisione all' Accademia di Belle Arti a Roma, Sassari, Napoli, Venezia, Catania, Foggia in Italia, e dal 2007 Tecniche dell'incisione Calcografica ed Editoria d'Arte all' Accademia di Belle Arti a Venezia. Incisore, fotografo e video produttore, dal 1990 espone in diverse mostre sia personali sia collettive, fra le quali la XII Quadriennale Nazionale d'Arte di Roma nel 1996; la Mostra "Mestri dell'Incisione Italiana Contemporanea" al Museo Slesiano di Katowice nel 2011; la Mostra "Collection of the First Tiajin Binhai New Area", a Tianjin nel 2011. Dal 1992 al 2004 espone in coppia con Mercandelli, e collabora con importanti gallerie d'arte contemporanea fra le quali Il Ponte Contemporanea di Roma, Fossati & The Box a Torino, Neon a Bologna. Nel 2000 nell'ambito del programma di scambio internazionale Officina Italia – USA, è incluso fra gli otto artisti associati nel laboratorio tenuto dai maestri artisti Mark Dion e William Kentridge e organizzato dall' Atlantic Center for the Art della Florida a Umbertide. Nel 2011 è stato artista residente per tre mesi alla Guanlan Original Printmaking Base di Shenzhen.

Сандро Бракита / Sandro Bracchitta

Сандро Бракита је рођен у Рагузи 1966. Дипломирао је сликарство на Ликовној академији у Фиренци 1990, години у којој је почeo да се бави графиком. Године 1992. добија стипендију за усавршавање графике у школи Ил Бизонте у Фиренци где од 1993. почиње да ради као асистент професора Доменика Виађана, а упоредо започиње и са својом излагачком активношћу. Године 1994. је позван на Светско тријенале графике у Шамалијеру (Француска) а исте године осваја награду на XIV Међународном такмичењу графике Мини Принт у Кадакуеу (Шпанија). У периоду од 1994. до 1997. добија позиве да учествује на разним националним и интернационалним изложбама као што су XXI и XXII Међународно бијенале графике у Љубљани; Међународна награда Biella за графику; Бијенале на Ибици; Тријенале графике у Кракову као и на Међународним изложбама графике у Будимпешти, Битољу (Македонија) и Ужицу (Србија). У Италији учествује на III Бијеналу графике у граду Акви Терме а у Фермињану осваја прву националну награду за графику Фабио Бертони. Године 1998. је позван на IV Међународно бијенале у Сапоро у Јапану, на Тријенале графике у Талину (Естонија) и на Међународни салон "Ex Libris" у Пекингу (Кина). Исте године осваја Гран При на конкурсу Mini Print Finland. Године 1999. Музеј савремене уметности Вила Кроће из Ђенове додељује му награду *Млади графичари Италије*. Године 2001. добија награду Националног музеја модерне уметности у Токију на Међународном тријеналу гравуре у Канагави као и награду Градског музеја у Ђеру у Мађарској. Године 2007. добија награду Леонардо Шаша *Amateur d'Estamps*. Исте године добија прву награду на Међународном бијеналу графике у граду Акви Терме, као и Гран При на Уралском тријеналу графике у Русији а 2009. Гран при на II Међународном тријеналу графике и цртежа Тајланду Банкој као и награду публике на Међународном бијеналу савремене графике у граду Троа Ривијер, Квебек, Канада. Позван је 2011. на 54. Бијенале у Венецији где је излагао у павиљону Сицилија Галерије Монтеверђини из Сиракузе. Исте године добио је позив да учествује и на изложби *World Plate and Print Art Exhibition – Millenial Wind*, у будистичком храму у Трипитаки у Јужној Кореји. У разним приликама излагао је заједно са Групом из (СЦИ) Сиклија. Тренутно ради као професор графике на Ликовној академији у Палерму. Живи и ради у Рагузи.

Sandro Bracchitta nasce a Ragusa nel 1966. Frequenta il Corso di Pittura presso l'Accademia di Belle Arti di Firenze concludendo gli studi nel 1990, anno in cui inizia la sua attività di grafico e di incisore. Nel 1992 ottiene una borsa di studio per frequentare la scuola di specializzazione grafica Il Bisonte di Firenze e nel 1993 lavora nella stessa scuola come assistente del Maestro Domenico Viggiano. Nello stesso anno inizia un'intensa attività espositiva. Nel 1994 viene invitato alla Triennale Mondiale di Incisione di Chamalieres in Francia e vince a Cadaquès in Spagna la XIV Edizione del Mini Print Interna-tional. Dal 1994 al 1997 è invitato a partecipare a varie esposizioni nazionali e internazionali, come la XXI e la XXII Biennale Internazionale di Grafica di Lubiana in Slovenia; il Premio Internazionale "Biella" di Arte Grafica; la Biennale di Ibiza; la Triennale di Incisione di Cracovia e, ancora, le Esposizioni Internazionali di Grafica di Budapest, di Bitola in Macedonia, di Uzice in Serbia. In Italia partecipa alla III Biennale di Incisione di Acqui Terme e vince a Fermignano il I Premio Nazionale per l'incisione "Fabio Bertoni". Nel 1998 viene invitato alla IV Biennale Internazionale di Sapporo in Giappone, alla Triennale di Grafica di Tallin in Estonia, al Salone Internazionale "Ex Libris" di Beijing nella Repubblica Popolare Cinese. Lo stesso anno vince in Finlandia il GrandPrix al concorso Mini Print Finland. Nel 1999 riceve presso il Museo d'Arte Contemporanea Villa Croce di Genova il premio Giovani Incisori Italiani. Nel 2001 riceve un premio dal Museo Nazionale d'Arte Moderna di Tokio alla Triennale Interna-zionale di Incisione di Kanagawa e, ancora, un premio dal Museo Comunale di Györ in Ungheria. Nel 2007 riceve il Premio Leonardo Sciascia "Amateur d'Estamps". Nello stesso anno riceve il primo premio alla Biennale Internazionale di Incisione di Acqui Terme, il GrandPrize all'Ural PrintTriennial 2007 in Russia e nel 2009 il Grand-

Prize, The 2° Bangkok triennale International Print and Drawing Exhibition Thailand e il premio del pubblico alla biennale Internazionale D'Estampe Contemporaine de Trois-Rivières, Québec, Canada. Nel 2011 è invitato alla 54° Biennale di Venezia al padiglione Sicilia presso la Galleria Montevergini di Siracusa. Lo stesso anno è invitato alla World Plate and Print Art Exhibition – Millenial Wind, nel tempio Budista di Tripitaka in Korea del Sud. In diverse occasioni ha esposto insieme al Gruppo di Scicli. Attualmente è docente di Incisione presso l'Accademia di Belle Arti di Palermo Vive e lavora a Ragusa.

Фаусто Де Маринис / Fausto De Marinis

Фаусто Де Маринис је рођен 23. фебруара 1938. године у Харареу, у Етиопији, од италијанских родитеља. Почиње да слика у раној младости и током година реализује низ самосталних и групних изложби у Италији и иностранству. Поред сликарства, интересује се и за графичке технике а његови бакрорези и дуборези налазе се у приватним колекцијама као и у јавним збиркама. Године 2009. позван је да учествује на VI Међународној изложби трафика малог формата коју је приредио Владимиро Ељвијери, уметнички директор смотре Уметност и ћртка у Кремони. Исте године добија награду на Националном конкурсус Графике Националног удружења италијанских графичара Вигонце (Падова), где реализује самосталну изложбу у замку Да Перага. Године 2012. излаже на манифестацији Италијански дуборез – од међународне изложбе дубореза у Леванту до данас 1912-2012, коју су приредили Марција Рати и Ђан Карло Торе. Исте године реализује више самосталних сликарских и графичких изложби у Културном центру у Корменду (Мађарска) и у Палати Ђекини у Кордоваду (Порденоне). Након групне изложбе Културне асоцијације графичара Вероне реализованој у Вили Баладору у Повељану (Верона), учествује на Бијеналу савремене графике Премио Диео Донаши у Перуђи. Године 2013. позван је да учествује у културној иницијативи ПИСАЦ II Boccaccio Inciso коју је приредио Ђан Карло Торе за Библиографско друштво Тоскане, као и на изложби Савремени италијански трафичари у Градској галерији у Ужицу (Србија) коју је приредио Владимиро Ељвијери.

Fausto de Marinis è nato il 23 febbraio 1938 ad Harar, città d'Etiopia, da genitori italiani. Inizia a dipingere in giovane età e realizza negli anni una lunga serie di mostre personali e collettive in Italia e all'estero. Si è altresì interessato alle tecniche incisorie e attualmente sue opere calcografiche e xilografiche sono inserite in collezioni private e raccolte pubbliche. Di seguito si segnalano alcune partecipazioni a rassegne organizzate negli ultimi anni. Nel 2009 è invitato e partecipa alla "VI Rassegna internazionale dell'incisione di piccolo formato", a cura di Vladimiro Elvieri direttore artistico di "L'Arte e il Torchio", Cremona. L'esperienza si rinnova nel 2011. Nel 2009 è vincitore del Concorso Nazionale di Incisione dell'Associazione Nazionale Incisori Italiani nel Comune di Vigonza (Padova) dove realizza una personale nel Castello dei Da Peraga. Nel 2012 è presente nella rassegna "La Xilografia Italiana - Dalla mostra internazionale di xilografia di Levanto a oggi 1912-2012" curata da Marzia Ratti e Gian Carlo Torre. Nello stesso anno realizza personali di pittura e grafica nel Centro Culturale di Kormend in Ungheria e a Palazzo Cecchini di Cordovado (Pordenone). Dopo la mostra collettiva dell'Associazione Culturale Incisori Veronesi realizzata in Villa Balladoro di Povegliano (Verona), partecipa alla Biennale di Grafica Contemporanea "Premio Diego Donati" a Perugia. Nel 2013 è invitato a partecipare all'iniziativa culturale "Il Boccaccio Inciso" a cura di Gian Carlo Torre per la Società Bibliografica Toscana e alla rassegna "Incisori Italiani Contemporanei" presso la City Gallery di Uzice (Serbia) curata da Vladimiro Elvieri.

Елизабета Дијаманти / Elisabetta Diamanti

Елизабета Дијаманти (Рим, 1959) студирала је на Ликовној академији у Риму, у класи професора Гвида Страца и усавршавала графику на Националном институту за графику у Риму, код професора Ј.П.Велија. Године 2010. добија X награду Acqui за дело *Priugia* a 2012. награду *Bonano* за дело *Banano I*. Од 1996-2006. студира графику на Ликовној академији у Витербу. Елизабета тренутно предаје графику у школи Сан Ђакомо у Риму. Од 1997-2003. учествовала је у радионицама у Центру за графику Франс Масерел у Кастерлеу и у Међународном граду уметности у Паризу (2004). Организовала је специјалне семинаре графике у сарадњи са универзитетима у Нанту, Билбау и Гранади. Била је гостујући професор у Кући Фалконијери у Сердијани и на Силкеборгу. (Parop-museet). Године 2011/2012. сарађује са Г. Наполеоном на образовном пројекту који је приредио Гвидо Страца на Академији С.Лука. **Групне изложбе:** ESTAMPA 9-10-11 Мадрид, X награда Акви Терме 2011 Acqui Terme AI 2011, X годишњица Premio Acqui 1991/2011, Betanzos A Coruna E 2011, GLOBAL MATRIX I-II-III, Pordue University Galleries West Lafayette, Индиана САД, 6. међународни тријенале уметничке књиге, Вилнус, Литванија 2012. **Изабране самосталне изложбе:** EDIZIO VITAE - Stellanove, Mendrisio CH, 2010, ELISABETTA DIAMANTI - THOMAS RANFT Gallerie Oben, Chemnitz D, 2011, PARENTALES EXUVIAE Spazio Fuori Centro, Roma, 2011, RECODITA RERUM PLANITIES Stamperia del Tevere, Рим, 2012.

Elisabetta Diamanti (Roma, 1959), ha studiato all'Accademia di Belle Arti di Roma, con il professore Guido Strazza e si è specializzata in tagliatura all'Istituto Nazionale per la Grafica di Roma con il professore J. P. Velly. Nel 2010 ha vinto il X Premio Acqui con l'opera "Apparenza" e nel 2012 il Premio Bonanno con l'opera "Banano I". Ha studiato incisione all'Accademia di Belle Arti di Viterbo dal 1996 al 2006. Attualmente insegnava l'incisione nella scuola "San Giacomo" di Roma. Ha partecipato alle sessioni di lavoro dell'Centrum voor grafick Frans Masereel di Kasterlee dal 1997 al 2003 e alla Citè International des Arts a Parigi nel 2004. Ha organizzato seminari specifici sull'incisione in collaborazione con le università di Nantes, Bilbao e Granada. È stata professore ospite nella Casa Falconieri di Serdiana e al Papormuseet di Silkeborg . DK. Nel 2011/2012 ha collaborato con G. Napoleone al progetto educativo curato da Guido Strazza nell'Accademia di S. Luca. **Mostre collettive:** ESTAMPA 9-10-11 Madrid, X PREMIO ACQUI TERME nel 2011 Acqui Terme AI 2011, X Anniversario Premio Acqui 1991/2011, Betanzos A Coruna E 2011, GLOBAL MATRIX I-II-III, Pordue University Galleries West Lafayette, Indiana Stati Uniti , 6th INTERNATIONAL ARTIST'S BOOKTRIENNIAL, Vilnius, Lituania nel 2012. **Mostre individuali:** EDIZIO VITAE - Stellanove, Mendrisio CH, 2010, ELISABETTA DIAMANTI - THOMAS RANFT Gallerie Oben, Chemnitz D, 2011, PARENTALES EXUVIAE Spazio Fuori Centro, Roma, 2011, RECODITA RERUM PLANITIES Stamperia del Tevere, Roma, 2012.

Владимиро Ељвијери / Vladimiro Elvieri

Графичари и кустос, рођену Скију код Вићенце 1950. Дипломирао је на Државном уметничком институту у Новеу. Његова продукција графичких радова броји око 580 графика реализованих пре свега у техници суве игле на плексигласу и другим техникама на форексу којима аутор експериментише а штампане су на црном папиру. Ељвијери је био идејни творац и кустос Међународног бијенала графике Уметност и ћртка у Кремони као и других изложби графике уметности. Професор је на летњим међународним курсевима графике у Кајсу у Урбину (2006) и у разним школама. Самосталне изложбе: Италијански институт за културу у Кракову, 2006- Галерија Lessedra, Софија 2010 - Галерија Аб/арш у Бреши, 2012. Позивали су га на најпрестижније међународне изложбе графике уметности: XIX, XX, XXI Љубљана – Premio Biella'93 и '96 – VI,VII,VIII Милано – 2a Сапоро – VI Таяван – III/VIII Ужице –

Портланд '97 – 2a Праг – Канагава '98, 2001 – Краков од 1997 до 2009 – X/XV Варна – Цингдао 2000 – Пекинг 2001, 2003 – X Сарсел – XI, XII, XIII Лођ – 6a, 7a, 8° Шамалијер – 5a Каиро – Дуero 2007 - Гуанлан 2007, 2009, Катовице 2011, итд. Добитник је 6 националих и 6 међународних награда за графику.

Incisore, stampatore, curatore. Nato a Schio (Vicenza) nel 1950. Diplomato all'Istituto Statale d'Arte di Nove. La sua produzione grafica comprende circa 580 incisioni realizzate soprattutto a puntasecca su plexiglas e altre tecniche dirette su forex, sperimentate dallo stesso autore e stampate su carte nere. Ideatore e curatore della Biennale internazionale di incisione "L'Arte e il Torchio / Art and the Printing Press" di Cremona e di altre esposizioni d'arte grafica. Docente ai corsi estivi internazionali di incisione al Kaus di Urbino (nel 2006) e in vari istituti scolastici. Mostre personali in Italia e all'estero, fra cui: Istituto Italiano di Cultura di Cracovia, 2006 – Lessedra Gallery, Sofia, 2010 – Galleria ab/arte, Brescia, 2012. Invitato alle più prestigiose rassegne internazionali d'arte grafica: XIX, XX, XXI Lubiana – Premio Biella '93 e '96 – VI, VII, VIII Milano – 2a Sapporo – VI Taiwan – III/VIII Uzice – Portland '97 – 2a Praga – Kanagawa '98, 2001 – Cracovia, dal 1997 al 2009 – X/XV Varna – Qingdao 2000 – Pechino 2001, 2003 – X Sarcelles – XI, XII, XIII Lodz – 6a, 7a, 8a Chamalières – 5a Il Cairo – Douro 2007 - Guanlan 2007, 2009, Katowice 2011, ecc. (6 premi nazionali e 6 premi internazionali per l'incisione).

Умберто Ђованини / Umberto Giovannini

(Морчано, Ромања, Италија, 1969). Умберто Ђованини је мултидисциплинарни уметник. Започиње свој креативни правац као графичар 1990. и од тада ствара више од 600 графика међу којима се истичу серије као што су *Временска секвенца*, *Житимундов шарош*, *Медишеран*, *Данаш*, *Пролазећи кроз Лондон 2011* и *Рибље око*. Ови радови су били изложени у Италији, Европској унији, Великој Британији, САД, Јапану, Аустралији. Његов стил, моћан и ониричан, тумачи авангарду кроз музичко-хроматску флуидност. Године 2009. отвара *Paguonicy Руже*, центар за графику у средњовековном замку у Монтефјоре Конк, где се тренутно налази његов атеље. Као историчара графике позивали су га да приреди разне изложбе и каталоге као што су *Боја и Слобода* и *Jurgen Czaschka*. Његов уметнички пут од 1991. прати и наставна делатност на разним пост дипломским и универзитетским студијама графичког дизајна и графике. Тренутно је предавач на смеру Графички дизајн и комуникације на Уметничком универзитету у Лондону Central Saint Martins.

(Morciano di Romagna, Italy, 1969) Umberto Giovannini è un artista multidisciplinare. Il suo percorso creativo inizia nel 1990 come incisore, realizza da allora oltre 600 grafiche che includono le serie *Sequenza Temporale*, *Tarocchi di Sigismondo*, *Mediterraneo*, *Dante*, *Passing Through # London 2011* e *Fish Eye*. Questi lavori sono stati esposti in Italia, UE, Regno Unito, USA, Giappone, Australia. Il suo stile, potente e onirico, rivisita le avanguardie rileggendole attraverso una fluidità cromatica musicale. Nel 2009 apre l'*Opificio della Rosa* centro per la grafica a basso impatto ambientale nel Castello medievale di Montefiore Conca, suo attuale studio. Storico della grafica è stato chiamato a curare diverse mostre e cataloghi come *Colore e Liberta* e *Jurgen Czaschka*. Il suo percorso artistico è affiancato dall'insegnamento in corsi post diploma e universitari in graphic design e incisione fin dal 1991. Attualmente è Associated Lecturer in Graphic and Communication Design presso Central Saint Martins, University of the Arts London.

Габријела Лоћи / Gabriella Locci

Ангажована у експериментисању и истраживању визуелних уметности пре свега у области истраживања различитих графичких израза. Била је у тиму "Интердисциплинарне групе за истраживање и експериментисање" на Одељењу за математичке науке Универзитета у Калњарију. Председница *Куће Фалконијери*, објекта који се бави експериментисањем и истраживањем са својим снажно иновативним моделом који је пружио нове смернице признате и на међународном нивоу. Министарства културе је 2011. позвало Габријелу Лоћи у Румунију као резидентијалног уметника, а такође је била резидентијални уметник и у Центру за савремену уметност у Есакију у Мароку. Од 2000. промовише и реализује експерименталне и истраживачке радионице у области оригиналног гравирања. Од 2006. до 2010. била је представник Министарства културе Италије у Управном одбору Фондације Опера у Калњарију и творац међународног излагачког пројекта МАТ. Идејни творац и приређивач и других пројеката као што су *Месајазнака*, *Пушници*. Године 2011. уметница је добила позив да учествује на 54° Бијеналу у Венецији. Том приликом музеј МАН јој посвећује самосталну изложбу која приказује њен ументнички пут. Један је од оснивача пројекта *Међународни фестивал графике* ФИГ у Билбау.

Impegnata nella sperimentazione e ricerca nelle arti visive e in particolare nel settore dei linguaggi dell'incisione. Ha fatto parte del "Gruppo Interdisciplinare di Ricerca e Sperimentazione" del Dipartimento di Scienze Matematiche dell'Università di Cagliari. Dal 1992 al 1997 è stata docente presso l'Istituto Europeo di Design di Cagliari. È presidente di Casa Falconieri, struttura di sperimentazione e ricerca che con il suo modello fortemente innovativo ha delineato nuove linee guida che ottengono riconoscimenti internazionali. Invitata in Romania dal Ministero della Cultura come "Artist in residence" e nel 2011 è "Artist in residence" nel Centre d'Art Contemporain de Essaouira in Marocco. Dal 2000 promuove e realizza workshops di sperimentazione e ricerca nel settore dell'incisione originale. Dal 2006 al 2010 ha rappresentato il Ministero della Cultura italiano nel consiglio di amministrazione della Fondazione Teatro Lirico di Cagliari, ideando il progetto espositivo internazionale MAT. Ha ideato e curato progetti quali "I Luoghi del Segno" "Viaggiatori/Viajeros". Nel 2011 è artista invitata alla 54° Biennale di Venezia. In tale occasione il museo MAN le dedica una mostra personale di approfondimento del suo percorso artistico. E' tra i fondatori del progetto del Festival Internacional de Grabado FIG in Bilbao.

Стефано Лучано / Stefano Luciano

Стефано Лучано је рођен 1979. у месту Монтекјо Мађоре код Вићенце. Након што је завршио уметничку школу, дипломирао је сликарство на Ликовној академији у Венецији а касније је стекао диплому професора уметности и слике, цртежа и историје уметности и сликарских дисциплина на Универзитету Ка Фоскари у Венецији. Пут ка многим самосталним и групним изложбама отворили су му специјализација у графичкој уметности на Академији у Венецији у класи Г.Б. Фантината, сарадња са Уметничком штампаријом Бусато у Вићензи и истрајна посвећеност уметничкој графици. Добитник је бројних награда у области бакрореза, како у Италији тако и у иностранству. Међу најзначајнијим убрајају се скорања селекције за ФИГ Билбао 2012, XIII Европско бијенале графике у Арентхусис музеју у Брижу, самосталне изложбе у Уметничкој галерији Арке у Венецији и у Уметничкој галерији Гелфи у Вићенци. Уметник је такође, захваљујући сарадњи са Уметничком штампаријом у Бузату реализовао и бројне бакрорезе. Међу најзначајнијима су они реализовани за регију Венето, Set group, API Industria из Вићенце и Конфартићанато. Године 2013. Стефано Лучано отвара Графички џросстор, уметничку галерију сопствених дела у улици Корсо Фогацаро 147 у Вићенци.

Stefano Luciano, nasce nel 1979 a Montecchio Maggiore in provincia di Vicenza. Dopo aver frequentato il Liceo Artistico, si è diplomato in Pittura all'Accademia di Belle Arti di Venezia, conseguendo poi presso l'Università Cà Foscari di Venezia, le abilitazioni per l'insegnamento negli indirizzi di Arte e Immagine, Disegno e Storia dell'Arte, Discipline Pittoriche. La successiva specializzazione in Grafica d'Arte nell'Accademia Veneziana, sotto la guida di G. B. Fantinato, la collaborazione con la Stamperia d'Arte Busato di Vicenza e l'assiduo impegno verso la grafica d'arte, hanno dato vita alla partecipazione di mostre personali, collettive e numerosi premi nel campo della calcografia, ottenendo importanti riconoscimenti sia in Italia che all'estero. Tra i più significativi si ricordano le recenti selezioni per FIG Bilbao 2012, la 13th Biennale Europea di arti grafiche presso Arentshuis Museum a Bruges, le mostre personali presso la Galleria d'arte Arkè di Venezia e la Galleria d'Arte Ghelfi di Vicenza. Stefano Luciano, grazie alla collaborazione con la Stamperia d'Arte Busato, ha realizzato anche numerose cartelle calco-grafiche. Tra le più importanti le recenti realizzate per La Giunta Regionale della Regione Veneto, Set group, APIndustria di Vicenza e Confartigianato. Dal 2013 Stefano Luciano ha aperto SpazioGrafica, Galleria d'Arte delle proprie opere, presso Corso Fogazzaro, 147 a Vicenza.

Ренцо Маргонари / Renzo Margonari

Ренцо Маргонари (Мантова, 1937). Надреалиста. Познати сликар, скулптор, графичар, историчар и уметнички критичар, познат је и као проучавалац надреализма и фантастичног, наивне уметности античке и модерне уметности Мантове. Активан је и као керамичар, дизајнер и у различитим експресивним формама, од стакла до накита. Организатор културних манифестација, реализовао је оригиналне иницијативе како по концепцији тако и по садржају, изложбе, предавања, документарце итд, који су често стимулисали и антиципирали неубијајене тачке гледишта и неубијајене теме. Директор и уредник важних културних часописа и периодике. Учествује у уметничком животу од 1957, излажући у разним музејима и на међународним изложбама на којима је добијао награде. Придружио се међународном покрету *Phases* из Париза који је водио Edouard Jaguer. Више од једне деценије био је директор Ликовне академије у Верони, где је као редовни професор предавао историју уметности а касније и сликарство до 2007. Такође је био и директор МАМ-а, Музеја модерне уметности у месту Газолдо дељи Иполити. Члан је Националне академије Вирђилијана.

Renzo Margonari, (Mantova, 1937). Surrealista. Noto pittore, scultore, incisore, storico e critico d'arte, è conosciuto anche come studioso del Surrealismo e del Fantastico, dell'Art Naïf, dell'arte mantovana antica e moderna. È attivo pure come ceramista, designer, e in vari altri settori espressivi, dal vetro alla gioielleria. Organizzatore culturale, ha realizzato iniziative originali per concezione e contenuto, mostre, studi, conferenze, documentari e altro, che hanno spesso stimolato e anticipato, proponendo inusuali punti di vista e insoliti argomenti. Direttore e redattore d'importanti riviste culturali e periodici. Partecipa alla vita artistica dal 1957, esponendo in vari musei e mostre internazionali, cogliendo importanti riconoscimenti. Ha aderito al movimento internazionale "Phases" di Parigi condotto da Edouard Jaguer. Per oltre un decennio direttore dell'Accademia di Belle Arti di Verona, è stato docente ordinario di Storia dell'Arte e poi di Pittura fino al 2007, e direttore storico del MAM, Museo d'Arte Moderna di Gazoldo degli Ippoliti. È associato all'Accademia Nazionale Virgiliana.

Боница Модоло / Bonizza Modolo

Боница Модоло, сликарка-графичарка, рођена је 1948. у Санта Лучији у Пјавеу. Кћерка сликара Бепија Модоле, похађа школу уметничких заната у Вићенци којом управља Отело Де Марса и учествује на бројним конкурсима где осваја значајна признања. Паралелно с тим негује своје сликарско образовање у атељеу свога оца, са којим ће касније развити значајну сарадњу у области историјског витража. Веома је активна на пољу графике за коју се школовала на Ликовној академији и у Међународној школи графике у Венецији, у Центру графике у Матери и у школи Ил Бизонте у Фиренци. Десетак година је похађала курсеве сликарства на Међународној летњој академији у Салцбургу. Члан је Удружења савремених националних графичара и уписана је у Регистар италијанских графичара у Бањацавалта. Имала је самосталне изложбе и учествовала на бројним међународним изложбама. Њена дела се данас могу наћи у музејима, јавним зградама и значајним приватним колекцијама. Године 2010. добија прву награду за графику на Међународном бијеналу уметности у Асолу а 2012. на позив издавачке куће ЕГС Сињорини реализује две уметничке колекције у сарадњи са песницима Маријом Грацијом Каландроне и Масимом Скрињолијем. Живи и ради у Креацу.

Bonizza Modolo, pittrice - incisori, nasce a Santa Lucia di Piave (TV) nel 1948.

Figlia del pittore Bepi Modolo, frequenta la Scuola d'Arte Mestieri di Vicenza diretta da Otello De Maria e partecipa a numerosi concorsi ottenendo significativi riconoscimenti. Parallelamente coltiva la sua formazione pittorica nello studio del padre con il quale svilupera in seguito un importante rapporto di collaborazione nel settore della vetrata istoriata, che la porterà ad essere con proprie opere in vari di culto. È molto attiva nell'ambito dell'incisione, in cui si è formata presso l'Accademia di Belle Arti e la Scuola Internazionale di Grafica di Venezia, al Centro della Grafica di Matera e al Bisonte di Firenze. Per un decennio frequenta i corsi di pittura dell'Internationale Sommerakademie di Salzburg. È membro dell'Associazione Nazionale Incisori Contemporanei ed è inserita nel Repertorio degli incisori italiani di Bagnacavalto. Ha tenuto mostre personali e numerose sono le sue partecipazioni ad esposizioni internazionali.

Le sue opere si trovano in musei, edifici pubblici e importanti collezioni private. Nel 2010 riceve il 1° premio per la Grafica alla Biennale Internazionale d'Arte di Asolo. Nel 2012 sui invito dell'Editore EGS Signorini realizza due cartelle d'arte in collaborazione con i poeti Maria Grazia Calandrone e Massimo Scignoli.

Елена Молена / Elena Molena

(Падова, 1974) се формира у уметничком и културном амбијенту Ликовне академије у Венецији, где је 1998. дипломирала сликарство а 2008. специјализирала графичку уметност. Тренутно предаје технике гравирања на Ликовној академији у Венецији. Добитница је бројних награда укључујући награду *ex aequo* на Бијеналу радова на папиру Универзитета у Новом Пазару 2010, признања на Међународном Бијеналу у граду Акви Терме 2007. у Италији, и прве награде на конкурсу *XX edizione di Carnello cArte ad Arte* nel 2006, у Сори (Фрозиноне). Већ неколико година је присутна и на разним најпрестижнијим изложбама у Италији и иностранству а њени радови се чувају у бројним приватним и јавним колекцијама.

Elena Molena (Padova, 1974) si forma nell'ambiente artistico e culturale dell'Accademia di Belle Arti di Venezia, dove si diploma in Pittura nel 1998 e nel 2008 consegue il diploma di specializzazione in Grafica. Attualmente è docente di Tecniche dell'Incisione – Grafica d'Arte all'Accademia di Belle Arti di Venezia. Ha ottenuto diversi riconoscimenti per le sue incisioni come il premio *ex aequo* alla Biennial of Works on Paper dell'Università di Novi Pazar (Serbia) nel 2010, una segnalazione alla Biennale Internazionale di Acqui Terme nel 2007 e il primo premio alla XX edizione di Carnello cArte ad Arte nel 2006 a Sora (Frosinone). Da vari anni partecipa a molte delle maggiori manifestazioni

nel campo dell'incisione in Italia e all'estero e le sue opere sono conservate in collezioni pubbliche e private, tra cui l'Istituto Nazionale per la Grafica di Roma.

Лучана Неспека / Luciana Nespeca

Лучана Неспека (Рокафлувијоне, 1949.) Већ тридесет година њена дела су присутна на изложбама графике као што су Тријенале у Милану, Бијенале у Ђели, Одерцу, Венецији, Кремони, Бхарат Бхави, Битољу, Марибору, Катовицу, Ужицу као и у музејима и колекцијама попут Музеја Барђелини, Гутенберговог музеја, Албертине у Бечу, Ка Пезара у Венецији, Кабинета графике у Риму и Бањакавалу, Уметничке галерије у Сиднеју и Музеја књиге у Москви. Приредила је 50 самосталних изложби међу којима једну антологијску у Палати Капетана 92 у Библиотеци Сормани 1996, у Музеју графике у Соњину 2006, у Царској палати у Инсбруку и у Медиамузеју, 2010. Била је професор графике у Пескари, Венецији и Асколи Пичену, где је до 2006. држала уметничку галерију *Saletta Rosa Spina Incisioni*.

Luciana Nespeca nasce a Roccafluvione (AP) nel '49. Da un trentennio la sua opera è presente nelle rassegne di incisione come la Triennale di Milano, la Biennale di Biella, Oderzo, Venezia, Cremona, Bharat Bhava, Bitola, Maribor, Catowice, Uzice, nei musei e collezioni come il Museo Bargellini, il Museo Gutenberg, l'Albertina di Vienna, Ca' Pesaro di Venezia, il Cabinetto delle Stampe di Roma e di Bagnacavallo, la Art Gallery di Sydney e il Museo del Libro di Mosca. Ha allestito 50 mostre personali tra cui un'antologica al Palazzo dei Capitani (AP), 92 alla Biblioteca Sormani (MI) nel '96, al Museo della Stampa di Soncino (CR) nel 2006, al Palazzo Imperiale di Innsbruck ed al Mediummuseum (PE) nel 2010. È stata docente di incisione a Pescara, Venezia ed Ascoli Piceno, dove ha tenuto fino al 2006 la Galleria d'arte Saletta Rosa Spina Incisioni.

Ђанђи Пецоти / Giangi Pezzotti

Сликар, графичар, музичар, рођен у Креми 1963. Дипломирао на Уметничкој школи у Милану, похађао академију Карапа у Бергаму и потом Ликовну академију Брера у Милану. Континуирано излаже у Италији и иностранству. Учествује на конкурсима, тематским изложбама, самосталним и групним изложбама у приватним и јавним просторима. Излагао у међународним оквирима у Корехи, Индији и САД. Активно се посвећује графици а посебно ради на престижним издањима у малом броју примерака, повезујући сопствени рад са текстовима писаца и песника. Паралелно са сликовним радом, компонује и изводи музiku која прати представљање његових уметничких дела.

" ...сликарство симболичких противтежа и поновних исказивања у којима визуелни приступ постаје визионарски, следећи стварност, и све, у простору, може да пронађе сједињење и једнакост ...визионарско, готичко, есенцијално, архаично, психичко, иконично-аниконично, магично, антрополошко..."

Pittore, incisore, suonatore, nacse a Crema (CR) Italia nel 1963.

Diplomato al Liceo Artistico di Milano, frequenta l'Accademia Carrara di Bergamo e, successivamente, l'Accademia di Belle Arti di Brera a Milano. Espone con continuità di percorso in ambito nazionale e internazionale. Partecipa a premi e concorsi, rassegne tematiche, mostre di gruppo e personali in spazi privati e in sedi pubbliche. Espone nell'ambito internazionale in Corea, India e Stati Uniti.

Si dedica attivamente alla grafica ed, in particolare, collabora a edizioni di pregio a tiratura limitata, coniugando il proprio lavoro a testi di scrittori e poeti. Parallelamente all'opera pittorica compone ed esegue fondali sonori, registrazioni in sovra-incisione destinate ad accompagnare l'ambientazione delle proprie opere.

" ...una pittura di contrappesi simbolici e di risignificazioni in cui l'approccio visivo si fa visionario seguendo la realtà e il tutto, nello spazio, puo trovare ricongiungimento ed egualanza.

...visionario, gotico, essenziale, arcaico, esistenziale, psichico, iconico-aniconico, magico, antropologico..."

Ана Романело / Anna Romanello

Уметница-перформер, након студија на Ликовној академији Брера у Милану, одлази у Париз на Високу школу лепих уметности где специјализира технике графике а у Атељеу 17 С.В. Хајтера експериментише нове технике са уметницима и графичарима светске славе. По повратку у Италију, ради у Риму у Националном институту за графику а од 1972. предаје на ликовним академијама. Од 1986. ради као професор графичких техника развијајући нове технике дубоке штампе у симултаним бојама и фотографске колаже. Уређује бројне уметничке књиге у Италији и у Француској. Тренутно ради као професор графичких техника на Ликовној академији у Риму. Њена дела се налазе у бројним галеријама и јавним колекцијама међу којима су: Британски музеј у Лондону, Национална библиотека у Паризу, Национална библиотека у Прагу и Братислави, Општинска библиотека Соријани у Милану, Музеј модерне уметности у Барију, Уметнички музеј у Харкову у Украјини.

Artista-performer, dopo gli studi all'Accademia di Belle Arti di Brera a Milano si trasferisce a Parigi, all'Ecole Nationale Supérieure des Beaux-Arts dove si specializza in tecniche grafiche e all'Atelier 17 di S. W. Hayter, sperimenta nuove tecniche con artisti e incisori di fama internazionale. Ritornata in Italia a Roma lavora alla Calcografia Nazionale e dal 1972 insegnava nelle Accademie di Belle Arti. Dal 1986 è docente di Tecniche dell'Incisione dove sviluppa nuove tecniche di stampe calcografiche a colori simultanei e collages fotografici. Edita numerosi libri d'Artista in Italia e in Francia. Attualmente è Docente di Tecniche dell'Incisione all'Accademia di Belle Arti di Roma. Le sue opere sono in numerose gallerie e collezioni pubbliche tra cui: The British Museum Londra, Biblioteca Nazionale Parigi, Biblioteca Nazionale Praga e Bratislava, Calcografia Nazionale Roma. Museo E. Caraffa de Cordoba, Argentina, Biblioteca Nazionale di Firenze, Biblioteca Comunale Soriano, Milano, Museo d'Arte Moderna, Bari, Kharkiv (Ucraina) Kharkiv Arts Museum.

Марио Скарпати / Mario Scarpati

Рођен у Бари (Напуљ), 1939. Предавао је 25 година у Уметничкој школи у Риму. Од 1994. живи у Трсту где има и свој атеље. Графичар, дизајнер, резбар. Предавао је на Државном Институту уметности у Салерну и у IV уметничкој гимназији у Риму. Пуних тридесет година био је члан удружења Графичари Венећа. Бави се графиком од 1958.

Године 1972. добија златну медаљу на III Међународном бијеналу графике у Фиренци. Већ 1976, Трентин га дефинише као уметника противног главним струјама, као једну од најзначајнијих личности савремене италијанске графике. Године 1983. излаже на Ликовној академији у Липсији. Критичар Попеску примећује његову екстремну уметничку кохерентност, која се не везује за тржиште. Приликом његове изложбе у Италијанском институту за културу у Ослу 1987, Норвешки комитет за Нобелову награду за мир му је изразио захвалност за начин на који користи своје огромне уметничке моћи против рата. Филозоф Марамао истиче да

Скарпати прихвата платонску једнакост графичког знака и смрти и назива га принцем сенке. Године 1998. уз помоћ амбасадора Мексика у Риму, Марија Моја Паленсије, дарује Националном музеју Штампе у Мексико ситију дело I CAVALIERI SCORTESI, 45 прелепих графика у техници суве игле. Антрополог Лантенари оцењује да цртежи у делу Зверињак на крају миленијума и имају изванредну графичку моћ. Последњих година исказује кризу и трагање за новим хуманизмом у дигиталним графикама у боји.

Nato a Barra (Napoli) nel 1939. Ha insegnato per veticinque anni al Liceo Artistico di Roma. Dal 1994 risiede a Trieste in via della Zonta, 2; con studio in via Diaz, 26. Incisore, disegnatore, cesellatore. Ha insegnato all'Istituto Statale d'Arte di Salerno e al IV Liceo Artistica di Roma. Per trent'anni è stato componente dell'Associazione Incisori Veneti. Incide dal 1958. Nel '72 vince la medaglia d'oro alla III Biennale internazionale della grafica di Firenze.

Già nel '76 Trentin lo definisce controcorrente, una delle personalità più significative dell'incisione italiana contemporanea.

Nell'83 espone presso l'accademia di belle arti di Lipsia. Il critico Popescu nota la sua estrema coerenza artistica, al di fuori del mercato. Il Comitato norvegese del Nobel per la pace dell'87, in occasione della sua mostra all'Istituto Italiano di Cultura di Oslo gli esprime gratuitamente per il modo in cui adopera i suoi enormi poteri artistici contro la guerra. Per il filosofo Marramao, Scapati accetta l'equazione platonica di segno grafico e morte: si nomina infatti principe delle ombre. Nel '98, tramite l'ambasciatore del Messico a Roma, Mario Moya Palencia, dona I CAVALIERI SCORTESI, 45 splendide puntesecche, al Museo Nazionale della Stampa di Città del Messico. In BESTIARIO DI FINE MILLENNIO i disegni hanno una potenza grafica straordinaria per l'antropologo Lantenari. Negli ultimi anni esprime la crisi e la ricerca di un nuovo umanesimo in stampe digitali colorate.

Аријана Тальабуе / Arianna Tagliabue

Аријана Тальабуе, илустратор, графичар, фотограф, похађала је Европски институт за дизајн у Милану и Риму. Године 1999. почела је да се бави графиком настављајући да се њоме бави у свом атељеу у Кому. Учесник је следећих изложби: Међународно бијенале графике у Варни; Уметнички бијенале Сува ила у Ужицу; Међународни бијенале у Пекингу; Мала графичка форма у Будимпешти; Међународни бијенале графике Ротари клуба у граду Акви Терме; Годишња светска награда графике Леседрау Софији; Међународни конкурс Мини Принт у Розарију; Print Zero Studios Exchange у Сијетлу; Mini Print International у Кадакесу; Светска изложба графике и оригиналне графике Тријенала у Шамалијеру; Inter-Grabado International Small Size Engraving Salon у Уругвају; Међународна графичка изложба у Токију; Icon Data Global Virtual Museum & World Index of Contemporary Graphic Art, Краков; Тријенале Kuliszewicz International Graphic Arts Triennial, Варшава; изложба Мајстори савремене италијанске графике у Слеском музеју, Катовице; изложба Art and the Printing Press International Small Engraving Exhibition, Кремона; Међународни графички тријенале, Краков. Њена дела се налазе у разним јавним и приватним колекцијама не само у Италији већ и у Кини, Јапану, Црној Гори, Польској, Румунији, Србији, САД, Шведској, Мађарској.

Добила је специјално признање за заслуге на X Међународном бијеналу графике Сува ила у Ужицу 2011.

Arianna Tagliabue, illustratore, incisore, fotografo, ha frequentato l'Istituto Europeo per il Design a Milano e a Roma. Nel 1999 ha iniziato l'attività d'incisione che prosegue nel proprio studio a Como. Ha partecipato all'International Print Biennial di Varna; alla Biennale dell'Arte Grafica della Puntasecca a Uzice; all'International Print Biennial a Pechino; allo Small Graphic Forms di Budapest; all'International Biennial of Engraving del Rotary Club di Acqui Terme; al Lessedra World Art Print Annual Mini Print di Sofia; all'International Mini Print di Rosario; al Print Zero Studios Exchange di Seattle; al Mini Print International di Cadaques; alla Mondiale De l'Estampe et de la gravure originale Triennale di Chamalières; all'Inter-Grabado International Small Size Engraving Salon in Uruguay; all'International Print Exhibition di Tokyo; all'Icon Data Global Virtual Museum & World Index of Contemporary Graphic Art di Cracovia; alla Kuliszewicz International Graphic Arts Triennial di Varsavia; alla Mostra "Maestri dell'Incisione Contemporanea Italiana" al Museo Slesiano di Katowice; all'Art and the Printing Press International Small Engraving Exhibition di Cremona; all'International Print Triennial di Cracovia. Le sue opere sono inserite in diverse collezioni pubbliche e private non solo in Italia, ma anche in, Cina, Giappone, Montenegro, Polonia, Romania, Serbia, Stati Uniti, Svezia, Ungheria. Ha ottenuto la Menzione Speciale al Merito alla X Biennale Internazionale dell'Arte Grafica della Puntasecca di Uzice nel 2011.

Фулвио Томази / Fulvio Tomasi

Фулвио Томази (Трст, 1963), похађао је Уметничку школу бајропеза "C. Sbisà" у Трсту. Излаже од 1992. Последњих година је излагао, између осталих, на следећим группним изложбама: VII Тријенале у Битољу, 2012; New Prints 2012 / Summer, IPCNY у Њујорку - Black у Бураго ди Молгора Муниципијо, 2012 – Бијенале "Iosef Isir" у Румунији, 2011; XV Бијенале у Сарцелу, 2011; Х Бијенале у граду Акви Терме, 2011 – "Graphic Today", Национална универзитетска библиотека у Торину, 2011; изложба Мајстори савремене италијанске графике, Шлески музеј, Катовице, 2011; New Prints 2010 / Autumn, IPCNY у Њујорку и на Универзитету у Тексасу, Остин, 2010/11, New Prints 2009/10, IPCNY у Њујорку, 2010 ; ПИПЕ 2010 а Пенанг; IX Леседра Арт Принт, Софија 2010; изложба "Мајстори савремене италијанске графике", Градски музеј, Кремона, Италија, 2010. Учествовао је на разним изложбама, међу којима су: Exact Words, књижара La Feltrinelli, Удине, 2013 - Treading the Years, Музеј Кара, Муђа, 2011 - Нова ођварања, Olimp Space, Бергамо, 2009 - Из дубине, Италијански институт за културу, Лубљана, 2007 - "The Exit", Центар графике, Милано, 2003 - Интарсиејка сијоља, Државна библиотека Исонтина, Гориција, 2001. Добио је прву награду на графикој секцији Immagina у Ријеци Емилији, 2002; Почасну диплому на VI Тријеналу у Битољу, 2009 и на VIII Тријеналу у Шамалијеру, 2010.

Fulvio Tomasi (Trieste, 1963), ha frequentato l'Istituto d'Arte Scuola di Acquaforse "C. Sbisà" di Trieste. Espone dal 1992 e negli ultimi anni ha partecipato, tra l'altro, alle seguenti mostre collettive: la VII Triennale di Bitola, nel 2012; la New Prints 2012 / Summer, IPCNY a New York - "Black" a Burago di Molgora Municipio nel 2012 – la Biennale "Iosef Isir" in Romania nel 2011; la XV Biennale di Sarcelles, nel 2011; la X Biennale di Acqui Terme nel 2011 – la "Graphic Today" alla Biblioteca Universitaria Nazionale di Torino nel, 2011; la Mostra "Maestri dell'Incisione Italiana Contemporanea" al Museo Slesiano di Katowice nel 2011; la New Prints 2010 / Autumn, IPCNY a New York alla University of Texas di Austin, 2010/11 , la New Prints 2009/10, IPCNY a New York nel 2010 ; la PIPE 2010 a Penang; la IX Lessedra Art Print a, Sofia nel 2010; la Mostra "Maestri dell'Incisione Italiana Contemporanea" al Museo Civico, di Cremona, Italia, 2010. Ha partecipato inoltre a diverse mostre, fra le quali: "Exact Words", La Feltrinelli librerie, Udine, 2013 - "Treading the Years", Museo Carà, Muggia (TS) , 2011 - "New Openings", Olimp Space, Bergamo, 2009 - "Dal Profondo", Istituto Italiano di Cultura, Lubiana, 2007 - "The Exit", Centro d'incisione, Milano, 2003 - "L'Introspezione del fuori", Biblioteca Statale Isontina, Gorizia, 2001. Ha ricevuto il primo premio nella sessione grafica "Immagina" a Reggio Emilia nel 2002; il Diploma d'Onore alla VI Triennale di Bitola nel, 2009 e all'8a Triennale di Chamalières nel, 2010.

Марија Кјара Тони / Maria Chiara Toni

Гравер, сликар, дизајнер. Рођена у Порто Мантовану 1950; дипломирала на Државном уметничком институту у Мантови. Године 1978. започиње своју графичку активност у уметничкој штампарији *Torchio Thiene*, под вођством Владимира Елвиерија (сапутник у уметности и животу). Њена продукција броји око 280 гравура првенствено реализованих у техници суве игле и длета на плексигласу и од скора са новим и личним техникама на форексу, штампаних на црним папирима. Бројне самосталне изложбе у Италији и иностранству. Позвана је на најзначајнија међународна бијенала и тријенала графичке уметности у Кракову, Милану, Софији, Портланду, Ужицу, Будимпешти, Прагу, Варни, Београду, Пекингу, Сарселу, Токију, Шамалијеру, Катовицу, Росарију итд. где је била и добитница значајних признања. Године 2011. чинила је део међународног жирија на Х бијеналу *Сува ила* у Ужицу. Њена дела се налазе у јавним и приватним колекцијама. Од 2012. њене графике представљене су у галерији Мишел Шампетије у Кану, Француска.

Incisore, pittrice, designer. Nata a Porto Mantovano (MN) nel 1950; diplomata all'Istituto Statale d'Arte di Mantova. Il 1978 segna l'inizio dell'attività incisoria presso la stamperia d'arte "Torchio Thiene", sotto la guida di Vladimiro Elvieri (compagno nell'arte e nella vita). La sua produzione comprende circa 280 incisioni realizzate prevalentemente a puntasecca e a bulino su plexiglas e recentemente con nuove e personali tecniche su forex, stampate su carte nere. Numerose mostre personali in Italia e all'estero. Invitata alle più importanti biennali e triennali internazionali d'arte grafica, come quelle di Cracovia, Milano, Sofia, Portland, Uzice, Budapest, Praga, Varna, Belgrado, Pechino, Lodz, Sarcelles, Tokyo, Qingdao, Chamalières, Katowice, Rosario, ecc, dove ha ricevuto significativi riconoscimenti. Nel 2011 ha fatto parte della Giuria internazionale alla X Biennale della Puntasecca di Uzice (Serbia). Opere in collezioni pubbliche e private. Dal 2012, la sua opera grafica è presentata dalla Galleria Michelle Champetier di Cannes (Francia).

Валтер Валентини / Walter Valentini

Валтер Валентини је рођен у Перголи (Урбино) 1928. године. Између 1947. и 1948. одлази у Рим као ученик Каљиа, Консагре, Ђулија Турката а 1949. у Милано где учи код професора Макса Хубера, Албе Стјерн и Луијија Веронезеа. Од седамдесетих година све више привлачи пажњу критике. На позицијама апсолутне оригиналности, изван и изнад разних тенденција и групација, развио је на један посве личан и непогрешив начин сопствену експресивност која показује строгост и кохерентност, повезану у интензивну формалну и континуирану поетику. Главни протагониста Валентинијевих дела је време, у свом настанку и обележавању и уништавању ствари, у свом поновном предлагању потребе и наде за пројектовањем нових простора за живот. Интензивна излагачка активност у галеријама и музејима како у Италији тако и у иностранству (Бостон, Рим, Милано, Стокхолм, Хамбург, Колонија, Њу Јорк, Аспен, Токио, Минхен, Париз, Сеул, Истанбул, Ан卡拉, Вашингтон). Године 1984. добија *Гран При* на Међународном бијеналу у Кракову, а 1996. учествује на XXX Међународном конкурсу савремене уметности у Монтекарлу (Кнегевина Монако и добија Награду *Габријел Оливијер*). Године 1997. позван је на XLVII едицију бијенала у Венецији, у секцији *Unimplosive Art* (ка новој класичности), а 1999. такође на позив, учествује на квадријenalу у Риму. Из 2011 издваја се велика антологијска изложба *Валтер Валентини*. На џаровима бесконачности одржана у Палати Мањани у Ређо Емилији. Године 2005. добија 56° награду *Микети Ин & Оуш*. *Дела и окружење у јлокалној димензији*. Године 2008. Одељење за културу регије Марке и општина Анкона организују у прелепим и широким просторима Моле Ванвителиана изложбу *Звездана је ноћ*. *Ево џројекта* са делима која документују његова истраживања у периоду од 1973 до 2008.

Walter valentini nasce a Pergola (Pesaro-Urbino) nel 1928. Tra il 1947 e il 1948 è Roma dove è allievo di Cagli, Consagra, Giulio Turcato e nel 1949 a Milano dove ha come maestri Max Huber, Albe Steiner e Luigi Veronesi. Dagli anni settanta Valentini si impone all'attenzione della critica in un crescendo continuo ed ininterrotto. Su posizioni di assoluta originalità, al di là e al di sopra delle varie tendenze e raggruppamenti, ha sviluppato in modo del tutto personale ed inconfondibile una espressività contraddistinta da esemplare rigore e coerenza, abbinata ad un'intensa poetica formale e contenutistica. Protagonista dell'opera di Valentini è il tempo, nel suo divenire, nel suo segnare e corrodere le cose, nel suo riproporre il bisogno e la speranza di progettare nuovi spazi in cui vivere. Intensa l'attività espositiva in gallerie e musei italiani e stranieri (Boston, Roma, Milano, Stoccolma, Amburgo, Colonia, New York, Aspen, Tokyo, Monaco, Regensburg, Parigi, Seoul, Istanbul, Ankara, Washington). Nel 1984 vince il Grand Prix alla Biennale Internazionale di Cracovia. Nel 1996 partecipa alla XXXème Prix Internazionale d'Arte Contemporanea di Montecarlo (Principato di Monaco) e ottiene il "Prix Gabriel Ollivier". Nel 1997 è invitato alla XLVII edizione della Biennale di Venezia, nella sezione "Unimplosive Art" (verso la nuova Classicità). Nel 1999 è invitato alla Quadriennale di Roma. Nel 2001 una vasta mostra antologica, "Walter Valentini. Sulle tracce dell'infinito" è allestita a Palazzo Magnani di Reggio Emilia. Nel 2005 vince il 56° Premio Michetti "In & Out. Opere e ambiente nella dimensione Glocal". Nel 2008, gli Assessorati alla Cultura della Regione Marche e del Comune di Ancona organizzano negli splendidi e ampi spazi della Mole Vanvitelliana la mostra "È una notte stellata. Ecco il progetto" con opere che documentano la sua ricerca dal 1973 al 2008.

Марина Цијоти / Marina Ziggioddi

Марина Цијоти рођена је у месту Ронкаде, у околини Тревиза 1945, да би се потом 1952. настанила у Падови. Њена прва изложба слика била је 1972. године. Приликом своје самосталне изложбе из 1976. у Галерији *Richo* у Венецији створила је свој први бакрорез, техника коју је наставила да практикује и усавршава добијајући похвале и признања и на међународном нивоу. Излагала је на националним и међународним бијеналима. Године 2005 на XII Тријеналу малог формата у Лођу (Пољска) била је међу десет награђених са медаљом части. Са групом 10 падованских ћифичара формираном 2008, излагала је у Токију у Јапану и 2011. у културном центру Сан Гаетано у Падови на изложби *Урезани дижалози, уметност знаца између Падове и Јапана*. Њена дела су била рецензирана у националним и интернационалним часописима и каталогима а налазе се и у јавним и приватним колекцијама. Од 1997. до 2004. држала је слободне курсеве гравуре у јавним и приватним установама.

Marina Ziggioddi è nata a Roncade (Treviso) nel 1945, si è trasferita a Padova nel 1952. La sua prima mostra di dipinti risale al 1972. Nel 1976 in occasione della personale alla galleria "Il Riccio" di Venezia ha realizzato la sua prima acquaforte, tecnica che ha continuato a praticare e ad affinare riscuotendo consensi e riconoscimenti anche a livello internazionale. Ha esposto in Biennali nazionali e internazionali. Nel 2005 alla 12ª Triennale di Lodz (Polonia) del piccolo formato è tra i 10 premiati con la medaglia d'onore. Con il gruppo dei "10 incisori Padovani" formatosi nel 2008, ha esposto a Tokio in Giappone e nel 2011 nel Centro Culturale San Gaetano di Padova nella mostra "Dialoghi incisi, l'arte del segno tra Padova e il Giappone". Le sue opere sono state recensite in riviste e cataloghi nazionali e internazionali e sono presenti in collezioni pubbliche e private. Dal 1997 al 2004 ha tenuto corsi liberi di incisione in enti pubblici e privati.

За издаваче / Editori
ZORAN V. CVETIĆ
SIRA MIORI

Уредник / Redattori
ZORAN V. CVETIĆ

Превод / Traduzioni
ITALIJANSKI INSTITUT ZA KULTURU
U BEOGRADU
ISTITUTO ITALIANO DI CULTURA
IN BELGRADO
MIRJANA KOSTIĆ

Фотографија / Fotografia
RADOVAN VUJOVIĆ
Фотодокументација аутора
Documentazione fotografica
degli autori

Дизајн и припрема / Design
MIROSLAV VERGOVIĆ

Штампа / Tipografia
GRAFOS

Тираж / Tiratura 500

CIP